

משנת התלמוד / חלק השאלות והתשובות

כ"ח אב תשס"ו

...

דין נושא

משנת התלמוד השלם / מסכת שבת 11-שבת 555\004 333\4 אב ס"ו

בהכנת חיבור "משנת התלמוד השלם והקצרה" הושקעו עבודה רבה

ולכן כל הזכויות שמורות ומשוררות למחבר, הן על פי דין תורה והן על פי חוק הבינלאומי

ואסור בכל תוקף כל הדפסה, צילום, העתקה, שיכפול, הקלטה, תרגום, אחסון במאגר מידע, מולטימדיה

ו/או כל מאגר אחר, או כל אמצעי אלקטרוני אופטי, מכני או אחר, של כל חלק שהוא מהחומר ללא אישור בכתב.

בחיבורי "משנת זכויות היוצר" מהדורה תשס"ב פרק ה' הערה 1, הבאנו

שלפי הרבה פוסקים איסור העתקה כרוך באיסור גזל מהתורה, ולכן אסור להעתיק אפי' למטרה עצמית

גם אם בלא העתקה לא היה קונה את היצירה, ושכן פוסק מרן הגרי"ש אלישיב מובא בחיבורי שם פרק יח, וכן דעת הגר"ש הלוי ואזנר

פרק ראשון

יציאות השבת

א. מה הפירוש "יציאת השבת שתיים שהן ארבע בפנים ובחוץ"? דף ב.

תשובה:

לפי רש"י (ד"ה שתיים) - לאותן העומדים בפנים, יש שתי פעולות המחייבות מן התורה קרבן חטאת, אחת הכנסה ואחת הוצאה, ויש עוד שתי פעולות של הכנסה והוצאה שחיובן מדרבנן. "בפנים" הכוונה לבעה"ב העומד מבפנים, "בחוץ" הכוונה לעני העומד בחוץ.

לפי תוס' (ד"ה שתיים) בשם רש"י בשבועות - בפנים היינו הכנסות פנים, שנים דחיוב דעני ועשיר, ושנים דפטור, ובחוץ היינו הוצאת חוץ.

ב. מה הם ומדוע יקני פסוקים המלמדים אותנו איסור "הולאה"? דף ב.

תשובה:

תוס' (ד"ה פשט) מביאים שיש שני פסוקים: 1. ויכלא העם מהביא שבגמ' לקמן דף נו: 2. אל יצא איש ממקומו "אל יוציא", דבגמ' בעירובין. ומפרשים: שצריך ב' פסוקים מפני שמלאכת הוצאה גרועה היא, "דמה לי מוציא מרה"י לרה"ר, מה לי מוציא מרה"י לרה"י". (והרמב"ן כותב: שהוצאה מלאכה גרועה היא, שהרי הוצאת משא גדול באותה רשות מותרת, וכגורגרת מרשות לרשות חייב. והמאירי כותב: שהרי לא נעשה שינוי הגוף החזק).

ג. מה הם תולדות של מלאכת הוצאה? דף ב. ב.

תשובה:

בסוגיין (דף ב: ובגמ' לקמן דף צו:) מבואר שהכנסה תולדת הוצאה. (וכן מבואר בתוס' [ד"ה מי, אך לפי הרמב"ן] - רב פפא במסקנת הסוגיין סובר שהכנסה אב הוא, והסוגיא בדף צו: קאי לא כרב פפא, וכן שיטת הרמב"ם פי"ב הל' ד', ועיין מנחת אריאל).

תוס' (ד"ה פשט וד"ה שבועות) מביאים תולדות נוספות: מושיט, זורק, טלטול ד' אמות ברה"ר, וכן מעביר מרה"י לרה"י דרך רה"ר.

ד. מה הפירוש "שבועות שתיים שהן ארבע"? דף ב.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919 05276-123000

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

תשובה :

שתי שבועות ביטוי להרע או להיטיב להתחייב עליהם קרבן עולה ויורד, ודוקא שהן להבא, "שהן ארבע" לרבות לשעבר: אכלתי ולא אכל, לא אכלתי ואכל.

ה. עני שנטל מידו של בעה"ב והוציא, האם חייב, ומדוע? דף ב.

תשובה :

במשנה מבואר שחייב, ומפרש רש"י: מפני שעשה עקירה ברה"י והניח ברה"ר.

והרע"א מעיר: הרי מבואר בגמ' דף ג. שהנחה על ידו של אדם הוא כהנחה על גבי קרקע, וכן עקירת גופו היא כעקירת חפץ, והתוס' שם ד"ה עקירת, הוסיפו שהנחת גופו כהנחת החפץ, כדלקמן תשו' יד דין 2. וכן נקט המג"א סי' שמג ס"ק ג', אך הפנ"י הבין שלפי רש"י אינו חייב אלא כשהניח על גבי הקרקע, יעוין בזה בשפ"א ובשבט הלוי חלק ג' תשו' נסו.

ו. בעה"ב שהניח לתוך ידו של עני הנמצא ברה"ר, האם חייב, ומדוע? דף ב.

תשובה :

במשנה מבואר: שחייב, והרע"א מעמיד שמדובר שידו של העני פחות מ' ספחים, ולכן נחשב כאילו הניח בקרקע, והחולקים עליו סוברים: שבכל מקרה חייב, הואיל ויד אדם בתר גופו גריר, ועיין מ"א סי' שמז א' ובביה"ל שם.

ז. מה הפירוש "ידיעות הטומאה שתיים שהן ארבע"? דף ב.

תשובה :

שתיים מי שנטמא ואכל קודש או נכנס מקדש, שאינו מתחייב אלא בידיעה בתחילה וידיעה בסוף והעלם בינתיים. "שהן ארבע", לרבות הזכור שהוא טמא, ונעלם ממנו קודש שסבור שהוא חולין, או נעלם ממנו מקדש.

ח. מה הפירוש "מראות נגעים שנים שהן ד'?" דף ב.

תשובה :

שני מראות מטמאים מן התורה, והן שאת ובהרת, "שהן ארבע" לרבות כסיד ההיכל וכקרום ביצה.

ט. מהו הכלל כדי להתחייב מדאורייתא על מלאכת הוצאה והכנסה, ומתי אסור מדרבנן, ומדוע? דף ב. ג.

תשובה :

1. מן התורה - אינו חייב אלא כשעוקר חפץ מרה"י ומניחו ברה"ר או להיפך, דהיינו שיש עקירה והנחה על ידי אדם אחד, אבל כששנים עשאוה שניהם פטורים דכתיב "בעשותה".

2. כשאחד עקר והשני הניח

לפי רש"י (במשנה ד"ה שניהם ובדף ג. פטורי) - האיסור בעקירה לבד או בהנחה לבד הוא מדרבנן, דשמא יבואו כל אחד ואחד לעשות מלאכה שלימה בשבת. וזה"ל באדם אחד העושה רק עקירה או הנחה לבד, כדמוכח בגמ' דף ג. יעוין מ"ב סי' שמז ס"ק ד'. המקור חיים בהגהותיו על השו"ע א"ח סי' רסו, דן לומר ששנים שעשו מלאכה שלימה היו מיעוט מקרבנן אבל לא מאיסור, אבל בזה עוקר וזה מניח אין איסור, אך הפנ"י דן לומר שגם בזה עוקר וזה מניח יש לאו. הרש"ש לקמן דף ג. סובר שבעקירה לבד יש איסור דאורייתא "דחצי שיעור", דהא חזי לאיצטרופי להנחה, אבל בהנחה לא שהרי לא חזי לאיצטרופי לעקירה, ועיין במנחת אריאל מה שהאריך בזה. הביה"ל שם, מביא: שאם היתה ידו למטה משלשה, לדעת הרמב"ם והמאור - היא כאילו הניחה הארץ, ויש אומרים: דכיון שגופו ברה"י, ידו בתר גופו גריר ולא חשיבה הנחה כל זמן שלא הניח החפץ בארץ.

י. יוסף היהודי לו שאלנו יחולי הנמצא ברה"ר שנטל חפץ מתוך יד שמעון הנמצא ברה"י והוציא לחוץ, האם יוסף היהודי חייב או פטור אבל אסור, והאם שמעון עבר איסור דאורייתא או דרבנן, ומדוע? דף ב. ג.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

תשובה :

1. **יוסף היהודי חייב מדאורייתא, הואיל ועשה עקירה ברה"ר והנחה ברה"י,** ומבואר בתוס' דף ג. ד"ה עקירת, וכן נפסק במ"ב שם ס"ק ו': שיוסף חייב אף אם לא הניחו בארץ, דכיון שהניחו בידו הרי הוא כמונח בארץ.
2. **שמעון "פטור ומותר",** (כמבואר בגמ' דף ג.), הואיל ולא עשה מעשה. תוס' (ד"ה בבא) כתבים: 1. שזהו רק כשיוסף הוא נכרי והחפץ של הנכרי, דאפי' מכניס ומוציא כל היום אין כאן איסור כלל, כיון שאין החפץ של הבעה"ב, 2. אם יהודי פושט ידו לבפנים ונוטלו משמעון, הרי שמעון עובר איסור מהתורה לא מדין שבת, אלא מדין לפני עוור לא תתן מכשול, שמכשילו להוציא חפץ או להכניסו, 3. אם באופן שיכול יוסף ליטלו גם אם לא היה בידו של שמעון, יש לשמעון איסור מדרבנן, הואיל וחייב להפרישו, והשעה"צ שם ס"ק ז'. כתב: שמה שנקטו תוס' "מדרבנן" זהו לאו דוקא, דלהפרישו הרי חיוב מהתורה, ורק כשאין בידו למונעו הרי איסור רק מדרבנן, דהוא בכלל "מסייע", וע"ע ב"ח או"ח סי' שמג מש"כ בזה, ובשד"ח מערכת ה' ב'.
4. **שמעון עובר איסור מדרבנן אפי' אם מדובר בנכרי שלא שייך לפני עוור.**

יא. האם יז' איסור לסייע לנכרי [ולמימרה]?

ג.

תשובה :

התוס' (ד"ה בבא) מבואר: שאם החפץ של הנכרי אין איסור אפי' מכניס ומוציא כל היום. והרא"ש כתב: ובאשכנז ראיתי מורין לאיסור אף בחפץ של נכרי, וכן מסתבר, כיון שאסור הוא משום מראית עין, המ"ב שם ס"ק ז', פוסק: ולמומר ולעבודת כוכבים אסור להושיט גם כן דבר איסור כמו לשאר ישראל, ולכאורה מתוס' שהעמידו מנכרי "שמותר" ולא העמידו שבמומר מותר, מוכח שאסור לסייע למימר ורק לנכרי מותר, כנ"ל, ולכאורה זהו אחרת מהש"ך יור"ד סי' קנא ס"ק ו' שכתב שאין איסור, ועין דגמ"ר שם. ע"ע ברעק"א הסובר שמומר לחלל שבת באיסור דרבנן הרי מומר לכל התורה כולה ועיין בפרמ"ג בפתיחה להלכות שבת.

יב. אלו ג' דברים שמואל אמר שפטור ומותר, ומדוע?

דף ג.

תשובה :

1. **כשצד צבי, שמואל מפרש:** שפטור ומותר אף שעשה מעשה. והגמ' לקמן אומרת: שריינו שנועל ביתו לשומר ותמצא צבי שמור בתוכו בלא שמתכוין.
2. **צד נחש בשבת ומתועסק בו שלא ישכנו - פטור ומותר.** שמואל מפרש: שפטור ומותר לכתחילה אף שעשה מעשה. והגמ' לקמן דף קז. אומרת: שלכן מותר לכתחילה לכפות קערה על עקרב כדי שלא ישך. ומבואר בתוס' (ד"ה הצבי): ששמואל אומר דינו כאן שמותר לכתחילה רק לפי רבי שמעון דסבר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור, וליה לא ס"ל כר"ש, אלא כרבי יהודה דסבר שחייב, וא"כ אסור לצוד נחש אף כשמתעסק כדי שלא ישכנו, ומיהו לדידן קי"ל כר"ש.
- עוד מבואר בתוס' (ד"ה בר): דבמקום סכנה לכו"ע מותר לכתחילה, וצד נחש קמ"ל ש"פטור ומותר" באם אין סכנה ויכול להנצל בענין אחר, ומשום צערא שרו ליה רבנן כמו במפיס מורסא.
3. **מפיס מורסא, שמואל מפרש:** שפטור ומותר אף שעושה מעשה. תוס' (ד"ה ומפיס) מביאים את המשנה בעדויות [וכן הוא בגמ' לקמן דף קז.]: שאם מתכוון לעשות לה פה חייב, ואם מתכוון להוציא ליחה פטור, ומפרשים: שחייב, הואיל וזה פתח העשוי להכניס ולהוציא אויר.

יג. באיזה מקרה שנים שעשאוה פטורים, מהיכן למדים זאת, באיזה מקרה אחד מהם חייב מדאורייתא, והאם מוקיט חפץ לחכירו חייב או פטור, ומדוע?

דף ג.

תשובה :

1. **כשאחד עושה עקירה ואחד הנחה - שניהם פטורים,** דכתיב "מעם הארץ בעשותה", העושה את כולה ולא העושה את מקצתה, יחיד כשעשה כל המלאכה [עקירה והנחה] חייב, שנים שעשו אותה פטורין.
- תוס' (ד"ה בעשותה) מביאים: שבפרק המצניע, הגמ' מצריכה ב' פסוקים: 1. לזה עוקר וזה מניח. 2. לשנים

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות וממורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

שעשו מלאכה בבת אחת, ובפרק המצניע למדים, שבאופן שזה עוקר וזה מניח נלמד מ"נפש" או "מאחת", וכאן בסוגיין למדים מ"בעשותה".

2. **מושיט** - תוס' (שם) מביאים: שמושיט חייב, ושבירושלמי מפרש: שזהו מפני שכך היתה עבודת הלויים, ומפרשים התוס': דבמושיט חייב דוקא כשהמושיט עשה עקירה והנחה, וכוונת הירושלמי שמתחייב רק כשחבירו מקבל מידו, [וכנ"ל שחבירו לא עשה הנחה], שכך היתה המלאכה במשכן, אבל אם המושיט מניחו ברשות היחיד אחר פטור.

ד. **האם באופנים הבאים חייבים משום שבת: 1. כשהטעינו חבירו אוכלין ומשקין והוציאן לחוץ. 2. כשהוציא חפץ לרה"ר ועמד שם לפוש ולא הניחו על גבי קרקע. 3. כשהוא וידו במקום אחד ונתן לו חבירו לתוך ידו, והוציא. 4. היה טעון אוכלין ומשקין מבעוד יום והוציאן משחשיכה. 5. היה טעון עצמו משחשיכה ועמד לפוש.** דף ג. ג.

תשובה:

1. **הטעינו חבירו אוכלין ומשקין** [או שאר דברים - רש"י ד"ה אוכלין] **והוציאן לחוץ** - חייב, דעקירת גופו שעקר את רגליו מן הבית לאחר שנטען ויצא החוצה הוי כעקירת החפץ עצמו ממקומו. והחזו"א ס"ב ס"ק ב' אומר: דבעוקר ב' דברים אף שהמעשה עקירה נעשה בדבר החיצוני אבל זה נחשב למעשה עקירה על כל חפץ בפני עצמו, ונחשב כל חפץ נעקר מן הקרקע, ורק באדם שהולך אינה עקירה אלא הילוך, ובוה היה ספק הגמ' - מנחת אריאל.

2. **כשהוציא חפץ לרה"ר ועמד שם לפוש ולא הניחו על גבי קרקע** - בתוס' (ד"ה עקירת) מבואר: שהנחת גופו חייב כהנחת חפץ וחייב, וכבדין הקודם שעקירת גופו עם חפץ נקראת כעקירת החפץ, ולפי הרשב"א - בהנחת גופו חייב הנחת החפץ גם אם עקירת גופו לא הוי עקירה. השענה"צ ס"י שמש"ס"ק יח. כתב: ולענ"ד נראה ברור דלכונ"ע מן התורה מיקרי עמידה אפי' אם לא עמד לפוש בהדיא ורק בשביל איזה סיבה שמנעו לילך, כיון שלא עמד לתקן משאו, דרק אז חשבו מהלך.

3. **כשהוא וידו במקום אחד ונתן לו חבירו לתוך ידו, והוציא**

לפי התוס' (ד"ה מאי) **בשם רש"י** (דגרס בסוגיין "מ"ט ידו לא ניח") - **פטור**, ואפי' כששמו לתוך ידו היה גופו במצב עומד, ושונה מכששם על כתיפו שאם עקירת גופו שמה עקירה חייב - מהר"ם, ועיין בחידושי הרשב"א, כשיטה זו סובר הראב"ן מובא בשפת אמת.

ולפי התוס' - פשוט שבכל ענין שחבירו הטעינו בין על כתיפו בין על ידו כשהוא וידו ברשות אחת והוציא, הוי הוצאה וחייב, וכדמצינו בענין שעקר מידו של בעה"ב שחייב, משום שעקר ממקום הנחה, [וענ"ע במהרש"א ובקרני ראם ובנימוקי הגרי"ב. השענה"צ ס"י שמו"ט"ק ג' הבין שלפי התוס' חייב גם כשהיה מונח בידו חפץ מערב שבת ברשות היחיד, ופשוט ידו משחשיכה לחוץ והניחו שם חייב, ולפי הקרבן נתנאל אות ג' בדעת הרא"ש - פטור אפי' הניחו על גבי קרקע. החזו"א ס"ב אות א' נקט פשוט שחייב כהשענה"צ, והשבט הלוי חלק ג' תשו' נט פסק שפטור].

4. **היה טעון אוכלין ומשקין מבעוד יום והוציאן משחשיכה** - חייב, לפי שאינו דומה לידו הפשוטה לפנים וגופו בחוץ ונתן חבירו לתוכה.

ומבואר בתוס' (ד"ה היה): שחייב רק אם עצר לפוש משחשיכה, דאם לא עמד, לא חייב, הואיל ולא בטלה עקירה ראשונה.

5. **היה טעון עצמו משחשיכה ועמד לפוש** - תוס' (ד"ה היה) כותבים: שפשוט שחייב משום עקירה ראשונה גם אם היינו אומרים עקירת גופו לא כעקירת חפץ.

טו. **ידו של אדם האם נגררת אחרי גופו: 1. כשיצא לרשות אחרת עם חפץ שאחר הניח לתוך ידו, ובאופן שידו היתה באותה רשות שגופו היה. 2. באופן שידו פשוטה לרשות אחרת. 3. כשהושיט ידו מלאה פירות לרשות אחרת לענין שיוכל להחזירה, ומדוע?** דף ג. ד.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

תשובה :

א. המניח לתוך ידו של אדם כשירו וגופו באותו רשות ואח"כ יצא עם החפץ

עיין תשובה קודמת דין 3.

ב. המניח לתוך ידו של אדם כשירו וגופו לא באותה רשות

אביי אומר: שפשוט שידו של האדם לא כרה"ר ולא כרה"י, ומפרש רש"י: לא כרה"ר, נלמד מידו של עני הפשוטה לפניו, שהעשיר שהניח לתוכה פטור, ולא כרה"י, נלמד מידו של בעה"ב, דקתני נטל עני מתוכו פטור. ומפרש רש"י (ד"ה אמר אביי): שפשוט לאביי שאינה נגררת אחר גופו לגמרי להיות כרשות שהוא עומד בה, [ועיין בחידושי הרשב"א].

ג. כשהושיט ידו מלאה פירות לרשות אחרת לענין אם מותר להחזירה

לפי החילוק הראשון בגמ' [בברייתא אחת כתוב שמותר להחזירה, ובברייתא שניה כתוב שאסור] - הברייתות חולקות אם חכמים החשיבו ידו כרשות אחרת להקרא "כרמלית" וקנסוהו שלא יוכל להחזיר את ידו עד מוצש"ק, הואיל והתחיל בה באיסור, [והמהרש"א כותב בכונת התוס' ד"ה מי: שלפי צד זה שהחשיבוהו ככרמלית, אסור להחזיר ידו המלאה פירות, אפי' אם הוציאו בשוגג ומבעוד יום], והברייתא השניה סוברת שלא החשיבו את ידו לכרמלית ומותר להחזיר ידו.

לפי החילוק השני - הברייתות לא חולקות אלא שאם ידו למטה מ' נחשב ככרמלית ואסור להחזירה, [אפי' אם הוציאה בשוגג ומבעוד יום, עיין מהרש"א שבהערה קודמתו]. אבל כשלמעלה מ' לא נחשב ככרמלית, ומפרש רש"י (ד"ה למעלה): דאזיר למעלה מ' הוי מקום פטור ולא רה"ר ולכן לא קנסוהו.

התוס' (ד"ה כאן למעלה) אומרים: דקמ"ל שלמעלה מ' מותר לכתחילה גם כשהוציאה תחילה דרך מטה מ' שמותר להחזירה למעלה מ'. [והשענה"צ סי' שמח א' מוכיח מהרשב"א שס"ל שמותר רק כשמחזירה לאותו חצר, אבל להחזירה לחצר אחרת אסור, אחרת מהפרמ"ג שמיקל אף בכך, ועיין במנחת אריאל ג: אות יח יט ובשפת אמת בסוגיין].

לפי החילוק השלישי - הברייתות לא חולקות, ולכו"ע ידו לא ככרמלית, אלא אם היתה ידו פשוטה מבעוד יום לפני שבת, מותר להחזירה בשבת משתחשך ולא קנסוהו, ואם היתה פשוטה משתחשך קנסוהו. ומפרש רש"י (ד"ה כאן): לא קנסוהו שתהא רשות בפני עצמה, דא"כ אף מבעוד יום אסורה, אלא קנסא בעלמא הוא. הגמ' אומרת: שקנסוהו רק אם סוברים שבמדביק פת בתנור אסור לרדותה, [ועיין בזה לקמן תשו' יח].

לפי החילוק הרביעי - הברייתות לא חולקות אלא שאם הוציא במזיד קנסוהו שלא יוכל להחזירה, ואם הוציא בשוגג לא קנסוהו.

התוס' (ד"ה בשוגג) מפרשים: שבשוגג שלא קנסוהו, זהו עכ"פ כשהוציא מבעוד יום שגם אם ישליך את הפירות לא יגיע לידי חיוב חטאת, כיון שלא היה עקירה בשבת, [אבל אם כשהוציא משחשיכה הדין יהא תלוי בספיקו של רב ביבי בר אביי בהדביק פת בתנור בשוגג ומכר, אם התירו לרדותו קודם שיאפה, ויתחייב חטאת].

אך מרש"י (ד"ה מבעוד יום) מבואר: שאף אם הוציא ידו מבעוד יום דלא קעביד איסור, אסור בשבת להניחו ברה"ר, כיון שרבנן אסרו לעשות הנחה לבד, [ודין להוציא ידו מבעוד יום סמוך למוצאי שבת, ואם התנזה תיעשה במוצאי שבת - עיין פרמ"ג סי' שמח במש"ז, ובמנחת אריאל על דף ג. אות ו' ובדף ג: אות נג, עיי"ש גם לענין אם יש איסור לעשות הוצאה בלא עקירה והנחה].

לפי החילוק החמישי - הברייתות חולקות אם קנסו שוגג אטו מזיד.

לפי החילוק השישי - הברייתות לא חולקות ולא קנסו שוגג אטו מזיד, ורק להחזירה לרשות שבו הוא נמצא מותר, שהרי לא איתעבדא מחשבתו, אבל להחזירה שאסור הכוונה שלחצר אחרת אסור [לזורקם - רש"י], הואיל ואיתעבדא מחשבתו.

מפשטות הגמ' משמע: שלתירוץ זה לאותה חצר מותר להחזיר רק אם זה בשוגג, אבל במזיד אסור גם לאותה חצר, [והר"ן כותב בדעת רש"י והרמב"ם בפרק יג: שבמזיד אסור זהו בין כשהוציא מבעוד יום ובין משחשיכה, ושלפי התוס' - במזיד אסור רק כשהוציא מבעוד יום שאי אפשר לו לבוא לידי חיוב סקילה, אבל הריטב"א נקט שלפי מאי דקיי"ל שהתירו לרדותה

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

קודם שיבוא לדי איסור חטאת – מותר להחזיר לאותה חצר בכל אופן אפי' כשהוציא במזיד ומשחשיכה, וע"ע בשפ"א מש"כ בזה.

טז. האם ידו של אדם ככרמלית שיהיה אסור לעמוד ברה"י ולהוציא ידו ריקנית לרה"י ולטלטל ברה"י? דף ג.

תשובה:

תוס' (ד"ה מהו) מביאים את המשנה בעירובין המתירה זאת. ונע"ע במש"כ לקמן תשו' עג, בב"י ובשו"ע סי' שמחז.

יז. היתה ידו מלאה פירות והוציאה לחוץ והחזירה לחצר אחרת, האם יש בזה איסור דאורייתא או דרבנן דף ד.

תשובה:

בגמ' מבואר שאסור, ולא איתפריש באיזה אופן מדובר שאסור, והתוס' (ד"ה ומאי) כותבים: שמדובר בזו כנגד זו שלא בדיוטא אחת, דאם בדיוטא אחת הוי איסור דאורייתא להעביר מרה"י לרה"י דרך רה"ר. וכן י"ל כגון שאין מפסיק שם רה"ר. והמ"א סי' שמחז ס"ק ד' מפרש, שכוננתם שמפסיק כרמלית, ולפי"ז אסור בכרמלית להחזיר לחצר אחרת, והאבה"ע מפרש אחרת, יעוין מנחת אריאל. והשו"ע סי' שמחז פוסק: בד"א שאסור להחזיר כשהוציאה לרה"ר אבל כשהוציאה לכרמלית בכל גונא מותר להחזירה, ומבאר המ"ב: דהיינו שמותר בין בשוגג ובין במזיד, ודוקא לאותה חצר אבל לא לחצר אחרת, והגר"א בביאורן מסיק לאסור בכרמלית כמו ברה"ר.

יח. הדביק פת בתנור בשוגג או במזיד האם מותר הוא עצמו או אחרים לרדותה, ומדוע? דף ד.

תשובה:

לאחר אסור לרדותה כדי להציל את חבריו מחיוב סקילה או חיוב חטאת או איסור חטאת - עיין תשו' הבאה, אך לענין אם מותר לו עצמו לרדותה, האופנים והדינים כדלהלן:

א. אם הדביק פת בתנור בשוגג

1. אם נזכר קודם שנאפה - אם רדה אינו חייב חטאת, דכל חייבי חטאות אינם חייבים עד שתהא תחילתן שגגה וסופן שגגה. ואין ראה מהסוגיא ומרב ביבי בר אביי, אם מותר לו לרדותה, דרב שילא ורב אחא בריה דרבא ורב ביבי בר אביי לא דיברו בשוגג, ונדיברו רק במזיד כשיכול לבוא לידי איסור סקילה. לפי הרמב"ן והריטב"א – למסקנת הגמ' גם בשוגג התירו לרדות אף דליכא קרבן, ויעוין בש"ע סי' רנד סעי' ו' שפסק שאפי' במזיד מותר לרדותה, ומסביר הב"ח: דאם התירו במזיד כ"ש בשוגג, כדי שלא יבוא לידי איסור חטאת, ותירץ בזה קושית התוס' ד"ה ואלא.

2. כבדין הקודם ולא נזכר כלל - אסור לאחרים לרדותה, דאין אומרים לאדם חטא בשביל שיזכה חברך.

ב. כשהדביק במזיד

לפי הלשון הראשון בגמ' - בזה רב ביבי בר אביי מסתפק.

לפי גירסת הגמ' המצוייה בידינו - לרב אחא בריה דרבא אליבא דרב ביבי בר אביי פשוט שמותר לו לרדותה, כדי שלא יבוא לידי איסור סקילה. [לפי הרמב"ן – מותר לרדות אפי' במרדה וא"צ לחזור אחר סכין, ובין כך ובין כך נמצא מתחייב, ולפי הר"ן – אם יכול רצוי לרדות בסכין, ולפי המנ"ח מצוה רח"צ יד – כמו שאם רדה הפת לפני שנאפתה אינו חייב כך אם הדביק פת סמוך לצאת השבת ונאפתה בחול אינו חייב, ולפי הרש"ש לקמן דף עג. – חייב, וע"ע בפרמ"ג בפתיחה להלכות שבת].

לפי רב שילא - רב ביבי הסתפק כשהדביק בשוגג אם מותר לאחרים לרדותה כדי להצילו, ולא דיבר בדין המדביק במזיד.

לפי התוס' (ד"ה מתני) בשם אית דגרסי - גם רב אחא בריה דרבא סובר שבוהה הסתפק רב ביבי בר אביי.

יט. מתי לא אומרים לאדם "חטא בשביל שיזכה חברך", מתי אומרים שיחטא, ומדוע? דף ד.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות וממורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

תשובה :

בסוגייתנו מבואר: כי ראובן שרואה את חבירו מדביק פת בתנור בשוגג או במזיד אסור לראובן לרדותה, דלא אומרים לאדם "חטא בשביל שיזכה חבירך".

לפי התירוץ הראשון בתוס' (ד"ה וכו') כאן שלא אומרים זהו משום שמעשה האיסור של ההדבקה כבר נעשה, וממילא יגמר האפיה, ולכן אין אומרים לחבר חטא בידיים בעבירה קלה כדי שיזכה חבירך.

ולפי תירוץ השני - כאן שלא אומרים זהו משום שהמדביק פשע. וספר גביע הכסף מקשה: הרי בסוגייתנו מדובר בשוגג, ניי"ש.

תוס' (שם) מביאים כמה סוגיות שלא אומרים חטא בשביל שיזכה חבירך, ומבארים את הטעם, וכדלהלן:

1. **מותר לחבר לעשות איסור קל להפריש שלא מן המוקף כדי שלא יאכל עם הארץ טבל,** ומבארים: שזהו משום שלא יאכל עם הארץ טבל ויעבור איסור על ידו.

2. **מי שחציו עבד וחציו בן חורין, כופין את רבו לעשות אותו בן חורין, אף שעובר בכך על מצות עשה "לעולם בהם תעבודו", וכן מותר לשחרר עבד כדי להשלים מנין עמו כדי להתפלל.**

לפירוט הראשון - זהו משום שמצות פריה ורבייה מצוה רבה היא וכן מצוה דרבים שאני, ולפירוט השני - זהו משום שהעבד לא פשע. ומריהטא של התירוץ הראשון בתוס' משמע, שמוותר לעבור איסור קל כדי לסלק איסור מרבים או בגלל מצוה רבה אפי' הם פושעים בדבר, ויעוין בביהגר"א או"ח סו"ס שו, שמוותר רק בצירוף ב' התנאים שמצוה רבה ולא פשע, וכן משמע במג"א סי' רנד ס"ק כא, אמנם המ"ב ס' שו ס"ק נו, ובשענה"צ ס"ק מו, נקט: שבאיסור דרבנן יש לסמוך ולהתיר להציל מאיסור גדול, אפי' כשהלה פשעו.

3. **כהנים מותר לעבור על עשה דהשלמה להקריב למחוסר כיפורים כפרתו כדי שיביא פסחו, וכן מותר לכהן לחתוך בשינו יבלת חבירו, ומבארים: דזהו משום שהטמא לא פשע במה שנטמא.**

4. **חציה שפחה וחציה בת חורין שנהגו בה הפקר, כופין את רבה לשחררה ולעבור על עשה "לעולם בהם תעבודו", ומבארים: שהיו נמי כמצוה דרבים. והתוס' בגיטין דף מז: סוד"ה כותבים: שמוותר.**

כ. **מי שהתרוהו שלא ידביק פת בתנור בשבת או כלוקח חם על הכנים או כשעוה פלא אוכל ככר זו חם אוכל זו ואכל את הככר והתרוהו פלא יאכל את התנאי,**

האם הוי התראת ספק, ומדוע?

דף ד.

תשובה :

בתוס' (ד"ה קודם) מבואר: אם מחוסר מעשה הוי התראת ספק ואם לא מחוסר מעשה הוי התראה, ולכן:

1. **התרוהו שלא ידביק את התנור** - אם הדביק את הפת תוך כדי דיבור להתראה הוי ודאי התראה, כדמוכח מסוגייתנו, ולא אמרינן שהוי התראת ספק, הואיל וודאי זה יאפה אם לא ירדנה, ולא מחוסר מעשה.

2. **לוקח האם על הבנים** - הוי התראת ספק, כיון שמחוסר מעשה.

3. **בשבועה שלא אוכל ככר זה אם אוכל זו, ואכליה לאיסוריה וחזר ואכל את של התנאי** - הוי התראת ספק, כיון שמחוסר מעשה אכילה של התנאי.

כא. **מנין לנו שצריך עקירה והנחה מעל מקום ד' והאם למ"ד קלוטה כמי שהנחה הוי גם כשמונת על ידו פל אלס?**

דף ד.

תשובה :

לפי ר"ת בתוס' (ד"ה והא) - זהו מסברא, שאין רגילות להניח החפץ בפחות מד', וכן היה מסתמא במשכן.

ולפי התוס' בשם ר"י - זהו מדכתיב "אל יצא איש ממקומו", דמשמע "ממקומו" גם על החפץ, ואין מקום

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

פחות מד'.

ב. חפץ הקלוט בידו של אדם

תוס' (ד"ה אבל) כותבים: שאפי' ר"ע מודה שלא אמרינן קלוטה כמי שהונחה בחפץ הנמצא על ידו של אדם.

כב. האם הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים באמצע חייב, ומדוע? דף ד.

תשובה:

לפי רבי עקיבא - חייב, ולפי חכמים - פטור.

רבה בתחילה הסתפק אם מחלוקתם בדין קלוטה כמי שהונחה רק בתוך י' פליגי, אבל למעלה מי' לכו"ע פטור, ומפרש רש"י: הואיל ולמעלה מי' הוי מקום פטור ואפי' קלוטה ליכא, או מחלוקתם למעלה מי', לר"ע חייב דילפינן ממושיט, ורבנן פוטרים דלא ילפינן, אבל בפחות מי' לכו"ע חייב.

לפי פשוט הגמ' ולפירוש ראשון בתוס' (ד"ה אמרינן) - הטעם שלכו"ע חייב זהו מדין "קלוטה כמי שהונחה דמי". [וכדין חפץ הקלוט בידו של אדם - עיין תשו' קודמת דין ב].

ולפי התוס' (שם) בשם ר"י - לכו"ע חייב, אבל לא מטעם אחד, דלרבנן זהו משום שקלוטה כמו שהונחה, ולר"ע זהו משום שילפינן זורק ממושיט, ורק מפני שס"ל לאו כמי שהונחה דמי, דאם ס"ל כמי שהונחה דמי לא יכול ללמוד זורק ממושיט, כיון שלא דמי.

הגמ' מוכיחה: 1. שרבה חזר בו מהספק, ופשוט לו שפליגי כהאופן הראשון, בקלוטה כמי שהונחה ולמטה מי', מזה שהעמיד משנתנו כר"ע שלא צריך הנחה על מקום ד'. 2. שאר האמוראים לא מעמידים כר"ע, ומפני שאין הוכחה מר"ע שלא צריך עקירה ממקום ד', [ונע"ע לקמן תשו' כה].

כג. הזורק או המושיט, למעלה מי' או למטה מי' האם חייבים מדין שבת? דף ד.

תשובה:

1. **מושיט - לכו"ע חייב, ופירש"י:** ואפי' מלמעלה מי', [התוס' ד"ה אבל, מצדדים שמושיט חייב אפי' מתחת ליה], דיליף מעגלת שבמשכן, שמושיטין את הקרשים מזו לזו והן רה"י וביניהם רה"ר, [התוס' לעיל דף ג. ד"ה בעשותה, כותבים: שלפי הירושלמי - שתיהן בדיוטא אחת חייב דוקא כשנעשה על ידי שנים, ומפרשים: שדוקא כשהמושיט עשה עקירה והנחה על ידו של חבירו ולא כשהניח על גבי קרקע].

2. **זורק למעלה מי' - תלוי בספיקו של רבה, שבתשו' קודמת, עיי"ש, דלצד הראשון לכו"ע פטור, ולצד השני, לר"ע חייב, ולרבנן פטור.**

3. **זורק למטה מי' - אם מרה"י לרה"י דרך רה"ר הוי מחלוקת ר"ע ורבנן, כמבואר בתשו' קודמת.**

כד. זרק ונח על גבי זיז כל שהוא או זיז רחב,

האם חייב, ומדוע? דף ד.

תשובה:

א. כשהזיז כל שהוא

רבי מחייב וחכמים פוטרים, אביי מסביר שמחלוקתם באילן העומד ברה"י ונופו נוטה לרה"ר זורק [מתחילת ד' לסוף ד' - רש"י לקמן דף ח.]. ונח בנופו, רבי מחייב כי שדי נופו בתר עיקרו וחשיב הנחה על מקום ד', ולרבנן לא אמרינן "שדי נופו בתר עיקרו" ולא חשיב הנחה על מקום ד', וע"ע לקמן תשו' כח.

ב. כשהזיז רחב

תוס' ... מהרש"ל, ומהרש"א

כה. זרק מרה"ר לרה"ר ורה"י באמצע או להיפך כשרה"ר באמצע, האם חייב, ומדוע? דף ד. ה.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-02 05276-123000

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

תשובה:

א. כשרה"י באמצע

לפי רבנו - פטור, משום שלא אמרינן ביתא כמאן דמליא דמיא, ואין כאן הנחה.

ולפי רבי - חייב, דס"ל שאמרינן ביתא כמאן דמליא דמיא, ויש כאן הנחה.

רב יהודה בשם שמואל אומר: שחייב שתי חטאות אחת משום הוצאה ואחת משום הכנסה. תוס' (ד"ה זרק) מביאים: שרב חסדא הוכיח מרבי שמחייב שתיים, שס"ל כרבי אליעזר שמחייב אתולדה מקום אב, אבל לרבנן חייב רק חטאת אחד.

רב ושמואל אומרים: שרבי מחייב רק כשהרשות היחיד מקורה, דאמרינן "ביתא כמאן דמליא דמיא", ולכן הוי כמונח, אבל בשאינו מקורה גם לרבי פטור. תוס' (ד"ה לא) כותבים: שהגמ' בגיטין בדין היתה עומדת על ראש הגג וזרקו לה ומגורשת, ...חסר ניסוח... ומפרשים: שזהו משום שרבי ס"ל קלוטה כמו שהונחה דמי, צ"ל שחולקים וסוברים שרבי מחייב אפי' ברה"י שלא מקורה.

ב. כשרה"ר באמצע

לפי מ"ד קלוטה לאו כמי שהונחה או למ"ד ביתא לאו כמאן דמליא דמי - פטור.

רב שמואל בר יהודה בשם רבי אבא בשם רב הונא אמר רב, אומר: שאם הרה"ר מקורה, לכו"ע פטור, דהיינו אפי' לפי רבי הסובר ביתא כמאן דמליא דמי, לפי שאינו דומה לרגלי מדבר. ונלפי רבי יהודה המובא בתוס' לקמן דף ו. ד"ה יתר - מטלטלין בתוך רה"ר מקורה, דס"ל פי תקרה יורד וסותם.

ולפי מ"ד קלוטה כמי שהונחה דמי - חייב, שהרי זה כמי שהונחה ברה"ר.

כו. האם מתקנתו של אדם משויא ליה מקום ולא לריך ל' על ל', ומדוע?

דף ד:

תשובה:

1. כשמחשבתו להניח זוקא במקום מסוים - התוס' (ד"ה אלא) מביאים: את דעת רב יוסף ורבה (במסכת עירובין) הסוברים: שאם השתין ורק חייב חטאת, זרק בפי כלב או בפי כבשן חייב, משום שמחשבתו משויא ליה מקום, ומבארים: שזהו רק מפני שלא ניחא ליה בענין אחר, שלא יכול להשתין ולרוק בענין אחר, וכן כשרצונו שיאכל הכלב או ישרף העץ בכבשן, וזלכן שונה מסוגייתנו - עיין בדין הבא.

2, להניח על ידו של אדם להחשב כמקום ד'

לפי התוס' בדעת רב יוסף (בסוגייתנו דף ד:) - אין מחשבתו של אדם משויא ליה מקום, ומפרשים: דס"ל שזהו רק מפני שאינו מחשיב את המקום, ואינו חושש אם מקבלו בידו או בכלי.

ולפי התוס' בדעת רבא (בסוגייתנו דף ה.) - סברת רב יוסף נכונה רק לענין כשמשויא במחשבתו שאר דברים, דהוי מקום רק כשלא ניחא ליה בענין אחר, אבל יד חשובה כמקום ד' גם כשניחא ליה בענין אחר.

כז. האם צריך א. עקירה ממקום ד'. ב. הנחה על מקום ד'. ג. האם ידו נחשבת למקום ד'. האם הזורק באופנים הבאים חייב, 1. בעמד במקומו וקיבל חפץ שאחר זרקו. 2. בעקר ממקומו וקיבל. 3. כשהזורק נעקר הוא ממקומו וקיבל. 4. כשזרק על טרסקל, ומדוע? דף ד-ה.

תשובה:

א. עקירה על מקום ד'

לפי שאר התנאים [חזק מר"ע ואחרים] - צריך עקירה ממקום ד', ולא איתפריש בהדיא אם לר"ע הסובר קלוטה כמי שהונחה, ואם לפי אחרים צריך עקירה ממקום ד'.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות וממורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

ב. הנחה על מקום ד'

לפי רבה - הדין תלוי במחלוקת ר"ע ורבנן כנ"ל תשו' כב.

ולפי רבי זירא - הדין תלוי במחלוקת אחרים ורבנן.

תוס' (דף ד: ד"ה באילן) כותבים: שלפי סוגייתנו - הדין שצריך מקום ד' הוא לא רק ברה"ר אלא גם בהנחה ברה"י. ואחרת מרב חסדא (דף ה.) הסובר שלא צריך הנחה על מקום ד'. [לא איתפריש ברב חסדא אם מודה שצריך עקירה ממקום ד', ועיין במ"מ ברמב"ן וברשב"א. עוד בדעת רב חסדא. עיין בתשו' הבאה].

ולפי שאר האמוראים - לכו"ע צריך הנחה על מקום ד' [עכ"פ ברה"ר].

ג. ידו של אדם אם נחשב כמקום ד'

לפי רבא ורבי יוחנן (דף ה.) - לכו"ע חשוב כמקום ד', הן לענין הנחה והן לענין עקירה, ואף כשראובן זרק לתוך ידו של שמעון בלא שהחשיב את ידו של חבירו.

ולפי שאר האמוראים (ד-ה.) - יש תנאים שסוברים שנחשב כמקום ד', ויש סוברים שאם זה למעלה מג' לא נחשב למקום ד'.

ד. אם היד פחות מד' טפחים מהקרקע

לכו"ע הוי כהנחה ע"ג קרקע, משום לבוד.

ה. עמד במקומו וקיבל

אחרים אומרים: שהזורק חייב, שהרי הזורק עשה עקירה והנחה. סברתם: או מפני שא"צ הנחה על מקום ד' או מפני שידו של אדם חשיבה כמקום ד'.

ו. עקר ממקומו וקיבל - לכו"ע הזורק פטור, הואיל ולא נעשה הנחה מכוחו. [יעיין מאירי ומנחת אריאל אות יט].

ז. זרק חפץ ועקר הוא ממקומו וקיבלו

רבי יוחנן נשאר בזה בספק. [לא איתפריש בסוגיין אם קיבלו ברשות אחרת].

לפי רש"י - הספק כשלא הניח החפץ לילך עד מקום הילוכו, ומשמע שאם קיבלו במקום שהיה צריך ליפול ודאי חייב. [לתוס' רא"ש פשוט שחייב גם כשעייב].

ולפי התוס' (ד"ה כשני) בשם הר"ח - הספק אם הוי כאדם אחד שנתן מימינו לשמאלו, ולפי"ז הספק גם כשקיבלו במקום שהיה צריך ליפול.

ח. הזורק ברה"ר על טרסקל המונח על גבי קנה

לפי רבי יוסי בר יהודה - אם הטרסקל מעל י' טפחים חייב, כיון שנחשב לזורק מרה"ר לרה"י, ואם הטרסקל מתחת לי' טפחים חייב, כיון שהעביר ד' אמות ברה"ר.

ולפי חכמים - חייב רק אם הטרסקל פחות מי' טפחים, אבל למעלה מי' פטור, כיון שהוי מקום פטור.

ט. כשהטרסקל בידו של אדם - עיין לקמן תשו' כט.

דין חור שנכבותל אם אמרינן חוקקין להשלים למקום ד' - עיין לקמן דף ז: תוד"ה והלכה, ובמש"כ לקמן תשו' נ' נושאים ג' ד'.

זרק רבילה ומח על לכינה זקופה ברה"ר - עיין לקמן תשו' מד.

כח. האם אומרים שדי נופו בתר עיקרו, ומה הדין באופנים הבאים:

א. באילן העומד ברה"י ונופו לרה"ר ויש בעיקרו ד'.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

ב. כשכולו ברה"י ויש בעיקרו ד'.

ג. כשכולו ברה"י ואין בעיקרו ד'.

ד. כשכולו ברה"ר.

דף ד:

תשובה:

א. באילן העומד ברה"י ונופו נומה לרה"ר ויש בעיקרו ד', וזרק ונח על נופו שהוא פחות מד'

לפי רבי - חייב, דס"ל שדי נופו בתר עיקרו.

רש"י מפרש: דחשיב מונח ברה"ר על מקום ד', דהעיקר מחשיב את הנוף, והזורק ד' אמות לשם חייב. תוס' (ד"ה באילן) כותבים: שפירוש רש"י שפירש שהוי כמונח ברה"ר על גבי מקום ד', לא מובן דבמה מדובר, אלא אם נאמר שמדובר בדבילה שמינה, עיי"ש. (רש"י לקמן דף ז. ד"ה ונופו בפירושו הראשון כותב: שרב חסדא שאינו מצריך מקום ד' ברה"י, סובר לא כרבי ולא כרבנן, ובפירושו השני כותב: שברה"י אפי' רבנן מודים לרב חסדא שא"צ מקום ד', וכי פליגי בשדי נופו בתר עיקרו, יעוין שם בהמרש"ל, במהרש"א, ובשאר מפרשי הש"ס).

והתוס' בשם הרשב"א מפרשים: שנחשב רה"י, והזורק מרה"ר לשם חייב.

ולפי רבנן - פטור, דס"ל דלא שדי נופו בתר עיקרו.

ב. כבדין הקודם אך באילן שעיקרו ונופו כולו ברה"י ויש בעיקרו ד'

תוס' (ד"ה באילן) כותבים: שדינו כבדין הקודם, והיינו לפי המבואר בסוגייתנו שברה"י גם צריך הנחה על מקום ד', ואחרת מרב חסדא הסובר שא"צ ברה"י הנחה על מקום ד', ואז אפי' לפי רבנן חייב. והמאירי כותב: שאם היה עיקרו ונופו ברשות אחד וכו' ודאי דנים את נופו כמקום ד' על ד' ויתכן ורש"י גם סובר כן - מנחת אריאל.

ג. כשזרק ונח על אילן שעיקרו ונופו כולו ברה"י ואין בעיקרו ד'

תוס' (שם) כותבים: שלפי סוגייתנו המעמידה באוחז טרסקל בידו ברה"י שחייב, מוכח שצריך ד' על ד' גם ברה"י ואז הדין תלוי במחלוקת רבי ורבנן, ואחרת מרב חסדא (לקמן דף ח.) שמחייב ברה"י אף אם אין ד' על ד', ואז לכו"ע גם לרבנן חייב.

ד. באילן שכולו ברה"ר כשזרק ונח על נופו שהוא פחות מד' על ד'

לפי התיירוץ הראשון בתוס' (שם) - לכו"ע ואפי' לרב חסדא, אם הנוף למטה מג', לכו"ע חייב, דכארעא סמיכתא היא, ואם למעלה מג' ורחב ד', ככרמלית ואפי' רבי פוטר, ואם למעלה מג' ואינו רחב ד' הוי מקום פטור, ולא שייך לומר שדי נופו בתר עיקרו לחייב.

ולפי התוס' (שם) בשם הרשב"א - מצינו שגם ברה"ר יש נפק"מ לדברי רבי הסובר שדי נופו בתר עיקרו, 1. כשעיקרו פחות מג'. 2. כשגבוה ט' ורבים מכתפים עליו, שהוי כרה"ר, ונופו למעלה מג' שלרבנן נופו לא הוי כרה"ר, ושלפי רב חסדא חייב, גם אם לא שדינן נופו בתר עיקרו, דלא מצריך מקום ד' ואפי' ברה"ר. (לתירוץ הראשון בתוס' - רב חסדא לא מצריך ד' רק ברה"י אבל ברה"ר מצריך).

סיכום האופנים והשיטות שבתוס' ד"ה באילן

1. זרק ונח באילן העומד ברה"י ונופו נוטה לרה"ר ונח על נופו שהוא פחות מד' לד' - מחלוקת רבי ורבנן.

2. כשכולו ברה"י ויש בעיקרו ד' ונפל על נופו שהוא פחות מד', לסוגייתנו הסוברת שצריך הנחה על מקום ד' - הדין תלוי במחלוקת רבי ורבנן, ואילו לרב חסדא הסובר שא"צ - לכו"ע חייב.

3. כשכולו ברה"ר ונח על גופו שהיא פחות מד' על ד' ואין בעיקרו ד', לפירוש הראשון בתוס' - אם הנוף למטה מג' וזרק מתחילת ד' לסוף ד' חייב, ואם למעלה מג' פטור, לשיטת התוס' בשם הרשב"א - לרב חסדא חייב כל מקרה ולכו"ע, ואילו לסוגייתנו המצריכה הנחה על מקום ד', אם יש

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

בעיקרו דין רה"ר או מעל ט' ורבים מכתפים עליו, הדין תלוי במחלוקת רבי ורבנן אם שדי נופו בתר עיקרו

4. כשכולו ברה"י ואין בעיקרו ונופו ד' על ד', לסוגייתנו - לכו"ע פטור

לרב חסדא - לכו"ע חייב

5. כזרק ב' אמות ברה"ר ונח על נופו שאינו רחב ד', לפי הפירוש הראשון בתוס' - לכו"ע פטור, כי אין העברה של ד' אמות ברה"ר. ולפי התוס' בשם הרשב"א - לרבי שדי נופו בתר עיקרו ונחשב רה"י וחייב משום מוציא, ולפי רבנן לא אמרינן שדי, ונחשב שטילטל רק ב' אמות ברה"ר.

כט. פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונתן לתוך ידו של עני, כשיש טרסקל וכשאיין טרסקל בידו, האם חייב, ומדוע?
דף ה.

תשובה:

א. כשאיין טרסקל בידו

לפי רבא - חייב, דידו של אדם חשובה לו כד' על ד', גם אם ידו למעלה מג' טפחים. והמנחות אריאל אות יד, כותב: שלא דוקא ידו אלא ה"ה כל מקום בגופו.

לפי שאר האמוראים - למ"ד שצריך הנחה על מקום ד' לא חשיב הנחה לחייבו, אלא א"כ ידו למטה מג' טפחים.

ב. כשיש טרסקל רחב ד' בידו

1. אם למטה מי' - לכו"ע חייב, הואיל ונחשב כהניח ברה"ר, ומפרשים התוס' (ד"ה כאן) שאינו ככרמלית, לפי שאין כרמלית בכלים.

2. ואם נמצא הטרסקל למעלה מי' - לכו"ע פטור, לרבי יוסי בר יהודה זהו משום שהוי כהוציא מרה"י לרה"י, ולפי חכמים - משום שזה נחשב למקום פטור.

ל. כבשאלה הקודמת באופן שהעני בתוך גומא, האם הבעה"ב חייב, ומדוע?
דף ה.

תשובה:

בגמ' מבואר: שאם ידו של העני סמוכה לשפת הגומא, [עמוקה ט' - רש"י לקמן דף ח. ד"ה גומא], הבעה"ב חייב, ומבואר התוס' (ד"ה בגומא): שזהו דוקא כשהגומא היא רשות הרבים שרבים משתמשים בו, ואליבא דמ"ד תשמיש על ידי הדחק שמיה תשמיש או כשרבים מהלכים שם, אבל אם הגומא היא כרמלית או מקום פטור, לא הוי כרה"ר, דכיון שסבר אגד יד שמיה אגד, ידו בתר גופו גריר, ופטור.

לא. פשט העני ידו לתוך רה"י והבעה"ב נתן בתוכה, והעני הוליא בלזיזה מקרה העני חייב, ומדוע?
דף ה.

תשובה:

במשנה מבואר: שהעני פטור, שהרי זה עוקר וזה מניח, ומבואר בתוס' (ד"ה כגון): שאם יד העני למטה מג', והניח בעה"ב לתוכה, למ"ד אגד יד לא שמיה אגד העני חייב, ולמ"ד שמיה אגד העני פטור.

לב. הכניס ידו לחצר חבירו וקיבל או כשקלט באופנים הבאים: 1. מי גשמים מכותל משופע ולא מכותל משופע. 2. מים מגומא.

3. אגוז על גבי מים. 4. אגוז בכלי וכלי צף על גבי מים. 5. שמן שצל על גבי מים, 6. כשהניח על אלס מהלך, ומדוע?
דף ה. ה.

תשובה:

1. כשהכניס ידו לחצר חבירו וקיבל או כשקלט לא מגומא מי גשמים והוציא - פטור, שהרי לא עשה עקירה, דמים על גבי כותל לא נחשב למונח, ואבל דבר מוצק על גבי כותל משופע נחשב להנחה. עיין בתשו' וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאיין לאחרים

הבאה דין 14.

בגמ' מבואר: שהקולט פטור, בין כשקלט מכותל משופע ובין לא מכותל משופע (שהיה הקילוח יורד הכה בידו אחת וקיבלו בחברתה – רש"י).

2. **כבדין הקודם כשקלט מים מגומא** - רבא סובר שחייב, דמים על גבי מים הוי הנחתן, והרי עשה עקירה והנחה. [החת"ס כותב: שרבא קמ"ל אף דמי גשמים שהמים מחוץ לגומא ורק נוגעים במים שבתוך הגומא, שגם חשיב הנחה – מנחת אריאל אות ב'.] תוס' (ד"ה אגוז) מסבירים: דמסתמא חייב בהנחת חפצים כשהניחו אותם כמו במשכן שהניחום כדרך המצניעים, ומים בגומא נחשב הנחה כדרך המצניעים.

3. **כשבדין הקודם כשקלט אגוז על גבי מים** - רבא סובר שפטור, כיון שלא הוי הנחתן. [דלא הוי כדרך המצניעין – תוס' שם].

4. **כבדין הקודם כשקלט אגוז בכלי וכלי צף על גבי מים** - רבא מסתפק בזה, אם הולכים בתר האגוז, והרי הוא נח בכלי, או הולכים בתר הכלי, והרי הכלי לא נח. לתוס' (ד"ה אגוז): הספק הוי אם הוי הנחה כדרך המצניעים. [בפשוטו הספק את האגוז מהכלי, דהכלי לא חשיב מונח על גבי המים אבל האגוז מונח בכלי, אך השפ"א מביא את הראב"ן המפרש: שבספק כשעיקר האגוז עם הכלי – מנחת אריאל אות ג'.]

5. **כבדין הקודם כשקלט שמן שצף על גבי יין**

לפי רבי יוחנן בן נורי - חייב, דנחשבים כאחד, והרי הם כמים על גבי מים, דהוי הנחתן וכדרך המצניעין – תוס' שם].

ולפי חכמים - פטור, דנחשבים כדבר אחר המונח על גבי מים, ולא נחשב הנחתן, [דהיינו לא כדרך המצניעין – תוס' שם].

6. **המניח על אדם מהלך** - התוס' (ד"ה אגוז) כותבים: שלא חשיב הנחה. [האם... זהו רק לרבנן דבן עזאי, ומסתבר שזהו גם לבן עזאי].

ג. היה קורא בספר על איסקופה או בראש הגג ונתגלגל הספר מידו האם יכול להחזירו, ומדוע?
דף ה:

תשובה:

1. **היה קורא בספר על האיסקופה ונתגלגל הספר מידו והוא תפוס בראשו** - גוללו אצלו בחזרה. רש"י (ד"ה קורא) כותב: שהגמ' בעירובין מעמידה זאת דוקא באיסקופה כרמלית ורה"ר עוברת לפניו, שגם אם היה לא אגוד בספר ומחזירו, אין בזה חיוב חטאת, אבל כשיכול לבוא לידי חיוב חטאת - חכמים אסרו לו להחזירו. [ולפי רבי שמעון שבדין הבא – מותר להחזירו].

2. **אם אין אגודו בידו** - בכל מקרה אסור. תוס' (ד"ה היה) כותבים: שזהו לאפוקי מרבי שמעון הסובר שכל דבר שהוא משום שבות אינו עומד בפני כתבי הקודש.

3. היה קורא בראש הגג נתגלגל הספר מידו עד שלא הגיע לי' טפחים מהקרקע - כל שאגודו בידו מותר להחזירו בגלילה.

4. **כבדין הקודם והגיע לי' טפחים** - אם באופן שנח בכותל משופע, הופכו על הכתב, כדי שלא יהא מוטל בבזיון, ואסור להחזירו בגלילה מדרבנן, ואף אם אגודו בידו. [ולפי רבי שמעון הנ"ל דין 2 – מותר להחזירו].

לפי תוס' (ד"ה בכותל) - דבר מוצק על כותל משופע נחשב להנחה ברה"ר רק אם רבים מכתפים עליו, [ולפי הרמב"ן – כיון שמשופע ורואה את פני הקרקע, דינו כרה"ר אף שאין רבים מכתפים עליו].

ד. שמן תרומה שצף על גבי יין תרומה ונגע טבול יום או קני בשמן, האם השמן והיין טמאים, מדאורייתא ומדרבנן, ומדוע?
דף ה:

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-02-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

תשובה :

1. **טבול יום שנגע בשמן** - פסול לכו"ע מן התורה, דטבול יום פוסל את התרומה מן התורה.

2. **היין שמתחת לשמן שנגע בו טבול יום**

לפי רבי יוחנן בן גוריון - היין נפסל, כיון שמחוברים הם ונחשבים לאחד.

ולפי חכמים - היין לא נפסל, דאין נחשבים למחוברים ונחשבים לשני דברים.

3. **כבדין הקודם כששני נגע בשמן** - תוס' (ד"ה רבי) כותבים: שלכו"ע היין טמא, דשני מטמא משקין להיות תחילה, דהיינו שהשמן נהיה ראשון, וממילא מטמא את היין.

לה. היה טעון אוכלים ומשקין ונכנס ויוצא האם חייב, ומדוע? דף ה:

תשובה :

אינו חייב עד שיעמוד, שאז יש עקירה והנחה, רש"י מפרש: שהיה טעון ברה"י. [הפרמ"ג מש"ז סי' שמו ס"ק בד, מסתפק: בעקר מרה"י ע"מ להוציא לרה"ר ובסוף נח ברה"י - מנחת אריאל אות ו'. רש"י בסוכה דף מג. סובר שאם נטלו ברה"ר ע"מ שלא להעבירו ד' אמות ונמלך והעבירו חייב, והתוס' שם חולקים וסוברים שאינו חייב - מנחת אריאל אות יב. הנפש חיה מסתפק כשהגביה חפץ על דעת לפנות מזוית לזוית אך עדיין לא עקר גופו ושוב נמלך להוציא - מנחת אריאל אות יז].

אביי אומר: והוא שעמד למוש, אבל עמד לכתף לא חשיב הנחה ופטור. [...] בראשונים מבואר שלבן עזאי שס"ל מהלך כעומד - חייב גם כשעמד לכתף.]

לו. אגוז וספינה על גבי מים או להניח על אלס מהלך או כשאדם מהלך שפך דיו לתוך כלי, האם חשיב הנחה לענין חיוב שבת ולענין קנין חלה, ומדוע? דף ה:

תשובה :

1. **אגוז על גבי מים לענין שבת** - לא נקרא הנחה, שהרי המים זזים, ומפרשים התוס' (ד"ה אגוז): דזה לא כדרך המצניעים, ובמשכן מסתמא הניחו כדרך המצניעים.

2. **ספינה על גבי מים לענין קנין** - בתוס' (שם) מובא: שלענין קנין נחשב למונח, דהוי כחצר שאינה מהלכת שקונה, ומפרשים: שזהו מפני שחצר נלמד מידו וספינה מינח נייחא. [וה"ה שחייב מי שמניח עליה בשבת, כי כך הדרך להניח ספינה במים].

3. **ליתן על אדם מהלך** - תוס' (שם) מביאים: דלא חשיב הנחה לענין שבת, וזלא לענין חצר.

4. **כשהוציא דיו כשיעור שתי אותיות** - בתוס' (שם) מבואר: שאם כתב בהם כשהוא מהלך חייב, דכתיבתן הרי הוא כהנחתן, אבל אם הניחן בכלי פטור, דלא חשיב הנחה, כיון שהוא מהלך.

לז. המוציא, המכניס, הזורק והמושיט מחנות לפלטיא דרך סטיו או לרך לילי רס"ר, האם חייב, ומדוע? דף ה:

תשובה :

חנות הוי רה"י, פלטיא הוי רה"ר, סטיו הוי כרמלית, והדינים הם כדלהלן:

לפי חכמים - חייב, דמהלך לאו כעומד דמי, ונחשב שהוציא מרה"י לרה"ר בלא שעמד למוש במקום פטור, ולכן חייב בין המוציא, בין המכניס, בין הזורק ובין המושיט.

ולפי בן עזאי - מהלך כעומד דמי, ולכן המוציא והמכניס דרך סטיו [או דרך צידי רה"ר - תוד"ה המושיט] פטור, משום שהוי כהוציא מרה"י והניח במקום פטור ועקר ממקום פטור והניח ברה"ר, אבל זורק ומושיט חייב, הואיל ולא נח בכרמלית. [הראשונים מקשים על הרי"ף שמשמע ממנו שפוסק כבן עזאי, ויענין ברמב"ם - שפסק כחכמים].

לח. המטלטל ד' אמות ברה"ר האם חייב למ"ד מהלך לאו כעומד, ולמ"ד כעומד למי, ומדוע? דף ה:

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ומחורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

תשובה:

למ"ד לאו כעומד דמי פשוט שפטור. תוס' (ד"ה כשלמא) מביאים: 1. שלפי הירושלמי אליבא דבן עזאי דאמר מהלך כעומד דמי - חייב רק אם קופץ, ולפי הבבלי - חייב אף כשאינו קופץ, דתוך ד' אמות ברה"ר לא אמרינן כעומד דמי. 2. הריב"א מסתפק בדעת הבבלי אליבא דבן עזאי הסובר שברה"ר לא אמרינן מהלך כעומד דמי, כשטילטל ד' אמות ועמד לפוש תוך ד' אמות האם לא הוא כעומד. וכן אם לא עמד חוץ לד' אמות, כגון שאחר בא ונטלו מתוך ידו, אם בזה אמרינן מהלך כעומד, וכן קלוטה לר"ע אם אמרינן כמי שהונחה חוץ לד' אמות, אפי' קלטה כלב או נשרפה.

לט. המפנה חפצים מזוית לזוית ונמלך להוציאן האם חייב, ומדוע? דף ה:

תשובה:

לפי רבי יונה - פטור, לפי שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך.

תוס' (ד"ה בשלמא) בשם הרשב"א כותבים: שזהו לא כבן עזאי, דלפי בן עזאי, מהלך כעומד דמי חייב.

מ. מהו צידי רה"ר, האם הוא כרה"ר כשיש חיפופי וכשאין חיפופי? דף ו.

תשובה:

צידי רה"ר, לפי רש"י (ד"ה אצידי) - היינו חצר שנפרץ לרה"ר. (הרא"ה מפרש: בתוך ג' או ד' טפחים הסמוכים לכותל).

לפי רבנו - לא כרה"ר, ולפי רבי אליעזר - הוא כרה"ר.

לפי רב אבא בריה דרב איקא - מחלוקתם רק כשאין חיפופי, אבל כשיש חיפופי רבי אליעזר מודה שלא כרה"ר.

לפי התירוץ הראשון בתוס' (ד"ה היכא) - כן הוא לכו"ע בדעת רבי אליעזר.

ולפי תירוץ השני - רב פפא סובר שלפי ר"א הוא כרה"ר גם כשיש חיפופי, (ושהגמ' בעירובין כרב פפא).

מא. מהו ומה דינם של הרשויות הבאים: א. רה"ר. ב. רה"י. ג. רשות בפני עצמה שאינה רה"ר ולא כרה"י. ד. מקום פטור. ה. ב' בתים בשני צידי רה"ר. ו. אדם ברה"ר והבור עצמו ברה"י ועושה פסי בראות? דף ו.

תשובה:

א. רה"י

היינו כל מקום המוקף מחיצות, ורה"י בוקעת ועולה עד לרקיע. להלן פירוט המקומות הנחשבים לרה"י:

1. חריץ שהוא עמוק י' ורחב ד'.

2. גדר גבוה י' ורחב ד'. (וכן חזלו של רה"ר עד לרקיע נחשב לרה"י).

3. תוס' (ד"ה ארבע, ע"פ הגמ' בדף ז.) כותבים: שקרפף הוא רה"י לכל דבר, שהזורק מרה"ר לתוכה חייב, ומדרבנן אין מטלטלין בה יותר מד' אמות.

4. מקום המוקף ב' מחיצות - לדעת רבי יהודה מובא ברש"י (ד"ה לחי) ובתוס' (ד"ה יתר): הוא רה"י מהתורה, עיין לקמן נושא ה'.

ב. רה"ר

היינו המקומות המפורטים בהמשך ורק אם המקום לא מקורה, דבמקורה הגמ' דף ה. אומרת שפטור. תוס' דף י. ד"ה יתר, מביאים שלפי רבי יהודה במקורה מותר, דאמרינן פי תקרה יורד וסותם

1. סרטיא, רש"י מפרש: מסילה שהולכין בה מעיר לעיר.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

2. **פליטא גדולה**, רש"י מפרש: רחבה של עיר ששם מתקבצין לסחורה.

3. **מבואות המפולשין**, רש"י מפרש: שצריך ט"ז אמה. (וכן מפורש בתוס' בערוובין דף ו: ד"ה וכו'. אך ברא"ש שם מביא ש"א שהרחבים י"ג אמות ושליש, ושני ראשיהן מפולשים לרה"ר הרחב ד', חשיב רה"ר מן התורה – מנחת אריאל אות כא.)

4. **המדבר, לפי רש"י** - בזמן שישראל היו שרויין במדבר. (אבל בזמן הזה הוא כרמלית). **וכותבים התוס'** (ד"ה כאן): שמשמע קצת, שזהו דוקא אם יש שישים ריבוא. (וע"ע במנחת אריאל אות א' בשם הפרמ"ג.)

ג. **הגדרת כרמלית**

היינו כל מקום רחב ד' על ד' טפחים שאינו מוקף מחיצות, ואין הרבים מצויים שם תדיר, וכן רה"ר מקורה נחשב לכרמלית.

יש מקומות הנחשבים לרשות בפני עצמה שאינה רה"ר ואינה רה"י, כגון: ים, בקעה, איסטוונית וכרמלית. **דינים:** אין נושאים ונותנים בתוכם, ואם נשא ונתן פטור, ואין מוציאין מתוכם לרה"ר ולא מרה"ר לתוכם, ואין מכניסין מרה"י לתוכם ולא מתוכם לרה"ר, ואם הוציא והכניס פטור.

ד. **יש מקומות הנחשבים למקום פטור שאינה רשות בפני עצמה**

איסקופה, רש"י (ד"ה אדם) מפרש: הוא מקום פטור שאינו חשוב רשות לעצמו, לפי שאינו רחב ד', כדמפרש הגמ' לקמן דף ח:; ובטל אצל רה"י ואצל רה"ר, דינו הוא כדלהלן:

לפי ת"ק - אדם עומד על האיסקופה נוטל מבעה"ב ונותן לו, (ואפי' איסורא דרבנן ליכא – גמ' לקמן דף לג.), נוטל מעני ונותן לו, ובלבד שלא יטול מבעה"ב ויתן לעני, מעני ונותן לבעה"ב, ואם נטל ונתן שלשתן פטורים. (אף שאין כרמלית פחותה מד', ומותר להעבירו לכתחילה למקום פטור. כאן אסור לעמוד על האיסקופה לעשות כן. כיון שהוא מחליף רשויות.)

אחרים אומרים: איסקופה משמשת ב' רשויות, אם כשהפתח פתוח דינו כלפנים, ואם כשהוא נעול דינו כלחוץ, איסקופה שהיתה גבוהה י' ורחבה ד', הרי היא כרשות לעצמה. (ביאור דעת אחרים ואם חולקים על ת"ק ובמה – עיין לקמן תשר' סג.)

ה. **ב' בתים בשני צידי רה"ר**

לפי רבי יהודה - עושה לחי מכאן ולחי מכאן או קורה מכאן וקורה מכאן ונושא ונותן באמצע, ופירש"י (ד"ה לחי) ובתוס' (ד"ה יתר): דקסבר ב' מחיצות הוו רה"י מדאורייתא. התוס' מוסיפים: 1. רבי יהודה מתיר שאף כשרה"ר עוברת מתוכה מטלטלין ע"י לחי או קורה. 2. בעירובין משמע שלכל היותר לא התיר רבי יהודה אלא עד י"ג אמה ושליש, ומפרשים: שהיינו רק מדרבנן אבל מדאורייתא מתיר אפי' ברוחב ט"ז אמה. 3. למ"ד לחי וקורה חשיב מחיצה, אם שם לחי וקורה במבואות המפולשות מותר שם בטלטול, אבל רבי יהודה סובר שלא חשיב מחיצה, ומתיר מפני שסובר ב' מחיצות דאורייתא.

ולפי חכמים - גם באופן זה הוי רה"ר גמורה לכל דבר, שהטלטול בתוכה ד' אמות מחייבת חטאת, וכן לזורק (פחותה מד' אמות) מרה"ר לתוכה שאינו עובר איסור.

ו. **בור ברה"ר והבור עצמו ברה"י עמוק י' ורחב ד'**

לפי חכמים - הקילו חכמים לעשות ד' פסין וביניהם ו' אמות דהוי חללו רה"י, (הגמ' בעירובין דף כב. אומרת: כאן חכמים מקילים, הואיל ויש כאן ד' מחיצות. משא"כ בב' בתים ברה"ר שיש רק ב' מחיצות.)

ולפי רבי יהודה - אם היתה דרך רה"ר ביניהם מפסקתן יסלקנה לצדדים, משום דאתו רבים ומבטלי מחיצתא, (הגמ' בעירובין שם אומרת: שכאן רבי יהודה מחמיר, כיון שאין ב' מחיצות מעולות משא"כ בב' בתים בשני צידי רה"ר.)

מב. עשה ל"ט מלאכות חסר אחת בשוגג בהעלם אחד או במזיד, כמה חטאות וכמה חיובי סקילה יש עליו, ומדוע?

תשובה:

1. **כשעשאן במזיד** - חייב כרת, **ואם היה עדים והתראה** - חייב סקילה.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

לפי רב אליבא דאיסי בן יהודה - יש מלאכה אחת שאינו חייב עליה סקילה, ולפי"ז חייב רק ל"ח חטאות, ופשוט לגמ' שמלאכת הוצאה אינה בכלל הספק, כפי ששנינו בברייתא שיש עליה סקילה.

ומבואר בתוס' (ד"ה הא): שדברי איסי שיש מלאכה שלא חייבים עליה סקילה, זהו רק כשעשאן במזיד, אבל כשעשאן בשוגג פשוט שאפי' לאיסי חייב ל"ט חטאות. ולפי הר"ח לקמן דף צו: - גם בשוגג אינו חייב אלא רק ל"ח חטאות.

לפי תוס' (ד"ה הא) - לרמי בר חמא על כל המלאכות חייב סקילה. [הפרמ"ג דן אם הלכה כאיסי ואת הנפק"מ לדינא].

2. **כשעשאן בשוגג** - חייב על כל אחת ואחת, דהיינו בסה"כ ל"ט חטאות.

מג. האם הדברים הנבאים נקראים רה"ר, רה"י, כרמלית: 1. מדבר. 2. בקעה. 3. קרן זווית הסמוכה לרה"ר. 4. בין העמודים שברה"ר. 5. איצטבא שלפני העמודים: דף ז.

תשובה:

1. **מדבר** - עיין לעיל תשו' מא נושא ב' דין 4.

2. **בקעה** - אם לא מוקף מחיצות הוי כרמלית. ואם מוקף מחיצות שלא מוקפים לדירה, סובר עולא בשם רבי יוחנן שהוי רה"י גמורה, שהזורק רה"ר לתוכה חייב, אך מדרבנן כיון שלא הוקף לדירה הוי כרמלית שאסור לטלטל בה יותר מד' אמות.

3. **קרן זווית הסמוכה לרה"ר** - הוי כרמלית, אף שדרסי בהו רבים, הואיל ולא נוח להשתמש במקום זה. רש"י (ד"ה לא) מפרש: שאין יכולים להכנס להדיא דרך הילוכו.

רש"י (שם) מפרש ב' פירושים באופן "קרן זווית" 1. קרן זווית שנכנס בו בית לתוכו והניח מקרקעו לרה"ר. [הציודים - עיין בספר גביע הכסף]. 2. בית שפניו עומד באלכסון, שזויתו אחת סמוכה לרה"ר, והשניה משוכה מרה"ר ולפנים זווית הבולטת מעכבת את הרבים מלהכנס בהדיא בתוך כניסה של זווית האחרת.

מתוס' (ד"ה לא נצרכה) משמע: שהוי ככרמלית גם לפי רבי אליעזר דסבר צידי רה"ר כרה"ר. ובביאור דברי התוס' - עיין בספר גביע הכסף.

4. **בין העמודים שברה"ר** [ותולין בהם התגרים פרגמטיא - רש"י]

לפי רב דימי א"ר יוהנן - נידון ככרמלית, דאף דדרסי בה רבים, מ"מ לא עוברים בה רבים. [והרי"ף הרשב"א, הרא"ש והסור פוסקים כרבי יוחנן, ואחרת מהרמב"ם ושכן משמע מהשו"ע שפוסקים כר' זירא אמר רב המובא בסמוך].

לפי רב זירא אמר רב - הוי כרה"ר. ללשון הראשון בגמ' הטעם: משום שבין העמודים ניחא תשמישתיה, וללשון השני הטעם הוא: משום שפעמים דרסי ביה רבים. התוס' (ד"ה אבל) כותבים: שהוי כרה"ר אף אם אין בין עמוד לעמוד ט"ז אמה, וזהו משום שבני רה"ר בוקעין בו, וחוף לבין העמודים רחב ט"ז אמה. [בכונת התוס' עיין מנחת אריאל אות ד'].]

5. **איצטבא שלפני העמודים** [גישב שם התגרים - רש"י] - לפי רב זיקרא אמר רב נידון ככרמלית.

6. **צידי רה"ר** - לר"א כרה"ר ולרבנן לא כרה"ר, כנ"ל תשו' לט, עיי"ש.

מד. זרק דבילה וטח על לבינה הזקופה ברה"ר, האם חייב, ומדוע: דף ז.

תשובה:

1. **כשלבנה זקופה ברה"ר וזרק וטח בפניה בתוך י' מהקרקע** - אמר רב חסדא שחייב, ופירש"י (ד"ה חייב): אם זרק ד' אמות ונדבק לפני הכותל חייב, דהואיל לפני הכותל לא הוי רשותא לנפשיה, ולכן אם נדבק למטה מ' הוי רה"ר גמור, אבל למעלה מ' הוי אורא בעלמא, דכיון דלא שלטי ביה רבים, הוי מקום פטור.

לפי רש"י (ד"ה חייב) - מדובר בסתם לבינה שאורכה ורחבה ג' ואין לעוביה שיעור.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות וממורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

לפי הריב"א (בתוס' ד"ה וטח) - אף למעלה מג' לא צריך שיהא בלבינה ד' על ד', דכיון שרואה פני הקרקע חשיב כמונח ע"ג קרקע. והמהרש"א כותב: שרש"י והריב"א הם שיטה אחת. אבל בספר גביע הכסף כתב: שהם ב' שיטות, והוסיף: דע"כ לא אמר הריב"א אלא רק בלבינה המחזוברת לקרקע בזה חשיב כטח ע"ג קרקע משא"כ בידו דלא חשיב כמחזובר לקרקע. עיי"ש].

ולפי ר"ת (בתוס' שם) - אם הדבילה נחה למעלה מג' טפחים, צריך שיהא בפניה ד' על ד', ואז מה שמדובק בפני הלבנה חשיב כמונח עליה, ולפי הריב"א החודשים כל שיש בעובי הלבנה ד', אפי' פניה נחשב כמקום ד' על ד' - מנחת אריאל אות ה'.

2. **כבדין הקודם ונח על גבה** - רבה בר שילא בשם רב חסדא אמר שפטור, ומפרשים אביי ורבא: והוא שגבוה ג' טפחים דלא דרסי ביה רבים.

מה. כבשאלה הקודמת אך טח על היזמי והיגי שלא גבוהים ג', או על צואה, ומדוע? דף ז.

תשובה:

1. **על היזמי והיגי** (מיני קוצים הם), **הגבוהים פחות מג' טפחים**

לפי אביי ורבא - פטור, משום דהוי מקום פטור לעצמו, כיון דלא דרסי בה רבים עליה, כדי שלא יוזקו. [האם... זהו גם לר"א דאמר צידי רה"ר כרה"ד].

ולפי הייא בר רב - חייב, דכיון שלא גבוהים ג', דרסי עליהם בסנדליהן.

2. **על צואה** [אף שאינה גבוה ג']

לפי הייא בר רב - פטור, כיון דלא דרסי בהם הרבים.

ולפי רב אשי - חייב, דגם על צואה דורסים אנשים בסנדליהם.

מו. האם מותר להוציא למקום פטור לכתחילה או בדיעבד? דף ז.

תשובה:

מותר לכתחילה, דאין כרמלית פחותה מד' [יש אופן שאסור - עיין לעיל תשר' מ' נושא ד'].

מז. בית באמצע רה"ר וחללו פחות מי' טפחים וקירוי משלימו לי', האם מותר לטלטל בגגו ובתוכו? דף ז.

תשובה:

1. **כל גגו** - כרה"י שהמוציא והמכניס ממנו ולתוכה חייב. ומותר לטלטל על הגג.

2. **בתוכו** אסור לטלטל יותר מד' אמות. [הביה"ל סי' שמה סעי' טו מסתפק, שמא מהתורה הוי רה"י גמור, שהמוציא והמכניס ממנו ולתוכה חייב, והחזו"א סי' סה, סו, כותב: דהוי מקום פטור].

מח. מהו כרמלית? דף ז. ז.

תשובה:

מקום פחות מי' טפחים ויותר מג' טפחים ורחב ד'.

מט. בית וסוכה שאינם גבוהים י' וחקק באמצעיתם והשלימם לי', האם הוי רה"י וסוכה כקרה, ומדוע? דף ז.

תשובה:

1. **בית כשחקק באמצעיתו** - הוי כרה"י, כנ"ל תשו' קודמת דין 1.

2. **סוכה** - תוס' (ד"ה ואם) מביאים שפסול, וכשר רק אם אין משפת חקק ולכותל ג' טפחים, ופירשו: שגבי סוכה בעינן מחיצות סמוכות לסכך, ולכן צריך לצרף הגידוד של חקק למחיצות, וכל שאין המחיצות

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

סמוכות לסכך, אין להכשיר מדין דופן עקומה.

נ. האם חורי רה"י הם כרה"י וחורי רה"ר כרה"ר, כשהן למטה מי' או למעלה מי'? דף ז':

א. חורי רה"י

לכו"ע כרה"י דמי, ונפק"מ לבית שאין בתוכו י' וקירוי משלימו לי', וחקק בו ד' על ד' והשלימו לי' שמותר לטלטל בו. [דינו לפני שחקק - עיין לעיל תשר' מז דין ד'].

רש"י (ד"ה חקק) ותוס' (ד"ה ואם) מפרשים: שחקק היינו [אפי' - תוס'] באמצע הבית ארבעה באורך ורוחב, ומוסיף רש"י (ד"ה השלימו): נעשה כל הבית רה"י, דנגד החקק הוי רה"י גמור, והשאר הוי פאות רה"י. וכותבים התוס' (שם): שזהו אפי' אם החקק רחוק מן המחיצות הרבה. [ברמב"ן וברא"ש מבואר: שאם אין במחיצות י' טפחים, אין מצטרפין את החקק למחיצות אלא רק אם קרובים תוך ג' טפחים למחיצה].

ב. חורי רה"ר שהן למטה מי' ועכ"פ בשאינם מפולשים, כמבואר בשו"ע סי' שמד סעי' יג ובמ"ב ס"ק מה, אבל במפולשים - עיין לקמן נחשא ד'].

לפי אביי - כרה"ר הם, הואיל וניחא תשמישתיה. [אפי' למעלה מג' טפחים - רשב"א, ולכאורה זהו בין בחזר הרחב ד' ובין באינו רחב ד'].

ולפי רבא - לאו כרה"ר. ופירש"י (ד"ה לאו): והוי רשות לעצמן, שאם רחבים ד' הוי כרמלית ואם לא רחבים ד' הוי מקום פטור. [האם דברי רבא גם לפי ר"א דאמר צידי רה"ר כרה"ר. [הרשב"א והריטב"א כותבים: שאם החורים תוך ג' טפחים דינם כקרקע רה"ר, ועיין בהגהות על הריטב"א הערה 26].

ג. כשזרק לחזר שבכותל הנמצא בין רה"י לרה"ר, כשהחזר למעלה מי' ורחב פחות מד' על ד'

לרב יהודה א"ר הייא - לר"מ חוקקין להשלים והוי רה"י, והזורק לשם מרה"ר חייב, ולרבנן אין חוקקין להשלים, ואינו חייב.

ד. החורין שנחלקו בהם התנאים

תוס' (ד"ה והלכה) כותבים:

1. מחלוקתם - בחורין שדרכן לעשות בשעת בנין שמפולשין לרה"ר, כשבצד רה"ר הם רחבים ד', ובצד רה"י אינם רחבים ד', שלכו"ע נחשב חורי רה"י, [ודעת רש"י בזה לא איתפריש...], ופליגי אם הוי כנח ברה"י על מקום ד', שלר"מ הוי כנח על מקום ד' ולרבנן לא הוי כנח על מקום ד'. תוס' (דף ת. ד"ה אמר) כותבים: שאפי' רב חסדא הסובר שלא צריך ברה"י מקום ד' יכול לסבור כאן שלכו"ע צריך מקום ד', די"ל דטעמא דרב חסדא דביתא כמאן דמליא דמי, אבל בכותל דלא שייך האי טעמא צריך מקום ד'. [אבל לפי הרשב"א והמאירי - בחורי רה"י א"צ שיהיה רחב ד' ויש להם דין רה"י בכל גווי - מ"ב סי' שמה ס"ק ט'].

2. בחזר כל שהוא שאינו מפולש כהאופן הקודם - גם ר"מ מודה שלא הוי כנח על מקום ד'.

3. בחזר כהאופן הראשון אבל למטה מי' - לא נחשב רה"י, [פי' לרבא הנ"ל נחשב ב' וכן משמע מהמ"ב סי' שמה סק"י], לפי שבני רה"י לא משתמשין בהם, מחמת שבני רה"ר משתמשין בהם. [אבל מסתימת המחבר והמג"א סי' שמה סעי' ד' משמע, כל המפולש הוי כרה"י אפי' אם למטה מי', וכ"כ המ"ב ס"ק יא, ובשעה"צ ס"ק י'].

נא. האם חוקקין להשלים לענין מזוזה ולענין שבת? דף ז':

תשובה:

א. לענין מזוזה - לר"מ חוקקין להשלים ולרבנן לא.

תוס' (ד"ה והלכה) מביאים: שהגמ' בעירובין אומרת לענין חיוב מזוזה בית שער שלמעלה עשוי ככיפה: **1.** כשאין ברגליה עובי ג' טפחים או שאינה גבוה י' לכו"ע אין חוקקין להשלים ופטור ממזוזה. **2.** אם יש עובי ברגליה ג' טפחים וגובהה י' טפחים ואין ברחבה ד' טפחים ויש בה לחוק ד' - בזה לרבי מאיר הוי

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

כחוק ונחשב כמקום ד' על ד' וחייב במזוזה, וחכמים חלוקים עליו וסוברים: שלא הוי כחוק וממילא פטור במזוזה.

ב. לענין שבת - עיין לעיל תשו' מח נושא ג'.

ג. נעץ קנה ברה"י וזרק ונח על גביו, או זרק על אילן ונח על נופו, האם חייב, ומדוע? ז: ח.

תשובה:

1. כשנעץ קנה ברה"י וזרק ונח על גביו, לפי רב הסרא - חייב כי ברה"י א"צ הנחה על מקום ד'. וע"ע במש"כ לעיל תשו' כח דין 2.

2. כשזרק על אילן ונח על נופו, לפי אב"י - אם העיקר ברה"י והנוף ברה"ר דסבר שדי נופו בתר עיקרו, ולרבנן פטור, דסברי דלא שדי נופו בתר עיקרו, ועיין רש"י בסוגיין, ובמהרש"א ובמש"כ לעיל תשו' כו].

ג. זרק כוורת לרה"ר כשלא כפאה על פיה בזריקתו או כשכפאה, האם באופנים הבאים חייב:
1. כשהכוורת גבוהה י' טפחים ורחבה ו' טפחים או פחות. 2. כשגבוהה עד ז' טפחים ומשהו.
3. כשגבוהה ז' ומחצה. ומדוע? ח.

תשובה:

א. כשלא כפאה על פיה

1. כשזרק לרה"ר כוורת גבוהה י' טפחים ורחבה ו' טפחים - פטור. [אבל אסור, רש"י (ד"ה רחבה) מפרש: שפטור מפני שהוי רשות לעצמה ובמשכן חייבים כשזרקו מחטיהן במלאכתם ולא כשזרקו רשויות, ואילו התוס' (ד"ה רחבה) מפרשים: שזהו משום שהכוורת עצמה נעשית רה"י כשתנוח ונמצא מונח ברשות היחיד, והוי כזרק מרה"י לרה"י דרך רה"ר. תוס' כותבים: שזהו גם לר"ע דאמר קלוטה כמי שהונחה. והריטב"א מחלק בין הזרק ד' אמות ברה"ר שפטור, לזרק מרה"י לרה"ר שחייב.

לפי רש"י (ד"ה גבוהה) ותוס' - מדאורייתא פטור מקרבן גם כשרחבה ה' טפחים וג' חומשין, הואיל והוי כזרק רשות ד' על ד'. [רש"י סובר: שמחשבים גם את עובי דופני הכוורת לחשבון רחב ד' על ד'].

ולפי התוס' (ד"ה רחבה הראשון) בשם הר"ה [והרי"ף] - רק בו' מדויק פטור, הואיל ודופני הכוורת לא מצטרפין, התוס' עצמם פוסקים כרש"י.

2. כבדין הקודם ואינה גבוהה י' - חייב, רש"י (ד"ה רחבה) מפרש: אף שהיא רשות לעצמה דכרמלית היא, חייב, הואיל ומדאורייתא לא הוי רשות, ורבנן לא יכולים להקל על דברי תורה ולפוטרו מחטאת.

3. בגבוהה י' טפחים [עם השוליים - תוס' ד"ה רחבה הראשון בשם הר"ח] ורחבה פחות מו' טפחים [לרש"י הנ"ל לענין ו' טפחים כדאית ליה ולר"ח כדאית ליה].

לפי אב"י - חייב. ופירשו רש"י (ד"ה אבל) ותוס' (ד"ה א'): דסבר שלא מצרפין את הקרומיות ליחשב אגודו במקום פטור.

ולפי רבא - פטור, דאי אפשר לקרומיות של קנה שלא יעלו למעלה מעשרה, ומפרש רש"י (ד"ה אי אפשר): וכיון דלא ניחא כולה ברה"ר לא הוי הנחה לאיחיובי.

4. אם הכוורת אינה גבוהה י' - לכו"ע חייב, רש"י (ד"ה אבל) כותב: שאפ"ל כשגבוהה ז' טפחים חייב, דכיון שזרקה כדרכה לא אמרינן לבוד להחשיב הכוורת כאילו גבוהה י', דלא אמרינן לבוד אלא במחיצות להחשיבם ליותר מי'.

ב. כשכפאה על פיה בזריקתו

1. אם גבוהה עד ז' טפחים ומשהו - חייב. ופירש"י (ד"ה ז' ומשהו): הואיל ומחיצותיה למטה מי' טפחים, נמצא שהוי כולה ברה"ר.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות וממורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

לפי רש"י (ד"ה כפאה) - חייב דוקא כשאין ברחבה ו' טפחים, אבל אם יש ברחבה ו' טפחים פטור, והראשונים מפרשים: דכיון שכן אמרינן לבוד נמצא שע"ג הכוורת עם השוליים היו רה"י נמצא שזרק רשות - מנחת אריאל ס"ק לא].

לפי התוס' (ד"ה כפאה) - חייב אפילו כשרחבה ו' טפחים, דאין אויר פחות מג' מצטרפין אלא א"כ יהיו המחיצות י' לבוד השולים, דלא אמרינן לבוד אלא כשיש מחיצות י'.

2. כשגבוהה ז' ומחצה

לפי רבא - פטור, הואיל וכשמגיע לפחות מג' סמוך לקרקע אמרינן לבוד, ונמצא ששוליה למעלה מי' טפחים ואין כולה מונחת ברה"ר. רש"י (ד"ה אבל) כותב: שאפילו אביי והנ"ל נושא קודם דין 13 יכול לסבור כאן שפטור, דמודה דבעינן הנחה כולה ברה"ר, וכאן בלא הקרומיות הכוורת נחשבת שהיתה גם למעלה מי' מדין לבוד, ואין כולה ברה"ר.

לפי רש"י (ד"ה כפאה וד"ה אבל) - פטור גם כשאינה רחבה ו', וה"ה כשגבוהה ז' ושני משהויין.

ולפי תוס' (ד"ה כפאה וד"ה שבעה) בשם הריב"א - פטור דוקא אם הכוורת רחבה ו', אבל כשאינה רחבה ו' הרי היא כשאר חפצים דעלמא, דלא אמרינן לבוד אלא כשיש מחיצות, ומחיצות לא נחשבים אלא כשיש שם רוחב ד' חוץ מהשולים. ונראה דלריב"א שבעה ומחצה היו בדוקא ולא כרש"י - חכמת שלמה, גביע הכסף].

ולפי רב אשי - אפילו שבעה ומחצה חייב, כיון שהמחיצות לתוכן עשויות, ואינו פטור אלא אם מחיצותיה עשרה, והמעטמים המזכרים בנשוא הקודם. עיי"ש]. רש"י (ד"ה לתוכן) מפרש: שהכוורות עשויות להניח בהן דבש ולא לכופן כלפי מטה, אין כאן תורת לבוד, והיו כזרק חפץ בלא מחיצות].

נד. מה הדין במי שעקר חוליה מבור ט' והניחה ברה"ר או להפך או בור ברה"ר עמוק י' ורחב ח' כזרק לתוך הבור מחללת וחלקו, ומדוע?

תשובה:

תוס' (ד"ה רחבה הראשון) מביאים:

1. **כשעקר חוליה מבור ט' והניחה ברה"ר** - רבי יוחנן (לקמן דף צט:) מסתפק אם נחשב שעקר מרה"י לרה"ר בבת אחת עם עקירת החוליה, ואת"ל שאינו חייב כי נחשב שעקר מכרמלית, יש להסתפק בבור י' ונתן לתוכו חוליה ומיעטו אם הוי כהניח ברה"י וחייב או כיון שמיעטו הוי כהניח בכרמלית, וכותבים: שלאביי שבדין הבא פשוט שפטור.

2. **בור ברה"ר עמוק י' ורחב ח' וזרק לתוכה מחצלת וחלקו** - לאביי (לקמן שם) פשוט שהמחצלת מבטל את המחיצות לפחות מד' ופטור, ומפרשים התוס': שסברת אביי היא: דכל שבא ביחד לא נחשב להנחה ולא לעקירה.

נה. האם מנטרפין 1. גידוד ה' ומחילה ה'. 2. בור וחוליהו. 3. תחתונה הרואה פני י'?

תשובה:

תוס' (ד"ה רחבה השני) מביאים:

1. **גידוד ה' ומחיצה ה'** - הילכתא מצטרפין, ולרב חסדא לא מצטרפין. וכותבים: שמחלוקתם כשעושה מחיצה ה' על תל גבוה ה', אבל כשעשה מחיצה ה" על בור עמוק ה' לכו"ע מצטרפין, ואחרת מרש"י שפירש שבזה מחלוקתם שלרב חסדא לא מצטרפין. [הכונה למש"כ רש"י גיטין דף טו: וכפי שהבינוהו תוס' שם מפירושו, אבל האמת שאין כן כוונת רש"י ז"ל, וכמש"כ הפנ"י שם, וכן מבואר ברש"י בעירובין שם - ...בנא"ד, מהדורת נהרדעא].

2. **בור וחוליהו** - במסכת עירובין מבואר שמצטרפין.

3. **תחתונה הרואה פני י'** - רב חסדא במסכת עירובין מודה שמצטרף.

נו. זרק חפץ ונח על עמוד ברה"ר בגובה ט' או פחות האם חייב, ומדוע?

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ומחורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

תשובה :

לפי עולא - 1. עמוד ברה"ר גבוה ט' אם רבים מכתפים עליו חייב. 2. אם פחות מג' טפחים חייב, דמידרס דרסי ביה רבים. 3. אם משלשה ועד תשעה, לא דרסי רבים ולא כתופי מכתפי. [ולכן אם הוא רחב ד' הרי הוא כרמלית, ואם אינו רחב ד', הרי מקום פטור]. 4. בתשעה ודאי מכתפין, ולכן נחשב לרה"ר, שאם זרק מתחילת ד' לסוף ד' שחייב. רש"י (ד"ה מכתפי) מפרש: בין רחב בין קצר, והיפה עינים כותב: שכ"פ הרמב"ם, ושהראב"ד חולק וס"ל שצריך רוחב ד'. הרש"ש מביא: שלפי הרא"ש - עמוד יותר מט' ופחות מ"י הרי רה"ר ואחרת מהרמב"ם, ומדייק מהתוס' כדעת הרא"ש].

לפי רש"י (ד"ה מכתפי) - חייב בין בעמוד רחב ובין בעמוד קצר.

נז. האם גומא או קופה ברה"ר נחשבים לרה"י או לרה"ר 1. כשעומקם י' טפחים, 2. כשעומקם פחות מג' טפחים, 3. כשעומקם ט' טפחים. 4. כשעומקם פחות מט' ויותר מג'?

תשובה :

א. גומא ברה"ר

1. כשעמוקה י' טפחים - לכו"ע הוי כרה"י.

2. כשעמוקה פחות מג' טפחים - לכו"ע הוי כרה"ר, דבטל לרה"ר, מפני שדורסים עליו, וכן הוא ברא"ש.

3. כשעמוקה ט' טפחים [בדיוק, אבל שבין ט' ל' - עיין ברש"ש הנ"ל ובחז"ס].

לפי רב יוסף - גומא דינה שווה לעמוד, ולכן אם עמוקה ט' ורבים מניחים שם חפציהם, הוי רה"ר.

ולפי רבא - לא הוי כרה"ר, דסבר תשמיש על ידי הדחק הוא ולא שמייה תשמיש, ולכן לא הוי כרה"ר.

4. כשעמוקה בין ג' לט'

לפי רש"י (ד"ה מאי) - אין מחלוקת בין רבא לרב יוסף. [וכן שיטת הרמב"ם, ומפרש: שפחות מט' - בני אדם לא מצניעים, לפי שהחפצים קרובים מדי לשפת הבור ועלולים לינוק על ידי רגלי הרבים, אך הגביע הכסף לומד: דהיינו שרבא מודה לרב יוסף שזה כרה"ר].

ולפי התוס' (ד"ה אמר) - כ"ש שלפי רב יוסף הוי כרה"ר שיותר נוח להשתמש בהם, ולפי רבא לא הוי כרה"ר.

ב. קופה המונחת ברה"ר

1. אם גבוהה י' טפחים ורחבה ד' - הוי כרה"י, והמטלטל ממנה לרה"ר או להיפך חייב.

2. אם גבוהה ט' טפחים ופחות - מותר לטלטל ממנה לרה"ר ולהיפך, רש"י (ד"ה פחות) מפרש: שלא הוי כרמלית אף שהיא רחבה ד', הואיל ולא גזרו רבנן לבטלם מתורת כלים, הואיל וכלי הוא.

נח. נתכוון לשבות ברה"ר או בבקעה והניח עירובו בבור או בכרמלית, האם קונה לו שביתתו ומדוע?

תשובה :

1. כשהוא ברה"ר והניח עירובו בבור עמוק מי' טפחים [וסתם בור יש בו ד' על ד' - ריטב"א] - עירובו אינו עירוב, שהרי הוא במקום אחד ועירובו במקום אחר, ואינו יכול להביא עירובו אליו.

2. כשהוא ברה"ר והניח עירובו בבור עמוק ט' טפחים - לרב יוסף [לעיל תשו' נח] עירובו עירוב, שהרי ס"ל שהבור כרה"ר, אבל לרבא (שם) הבור לא כרה"ר אלא ככרמלית, עיין בדין הבא

300- כשהוא ברה"ר לעירובי בכרמלית - הוי עירוב רק לדעת רבי הסובר שכל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות, והרי היה יכול ליטלו באותה שעה.

4. הוא בכרמלית ועירובו בבור פחות מי' - לכו"ע עירובו עירוב.

נט. רקק מים ברה"ר האם הוי כרה"ר?

דף ח:

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

תשובה:

אם אינו עמוק י' טפחים ורבים מהלכים בה, הוי כרה"ר, בין בימות החמה ובין בימות הגשמים.

ס. מה דינו של המעביר זירזא דקני [חבילת קנים ארוכה] ד' אמות ברה"ר או הגורכו או המוליאו מרה"י לרה"ר ומה דינו של המגלגל חבית עגולה או מרובעת האם חייב, ומדוע?

דף ח:

תשובה:

1. **זירזא דקני** - אם העבירה ד' אמות ברה"ר ע"י זקיפת ראש אחד והשלכתו פטור, עד שיעקרנה לגמרי מן הקרקע ויעבירנה ד' אמות.

לפי רש"י (ד"ה רמא) - הטעם הוא משום שאין זה עקירה.

ולפי התוס' (ד"ה לא) - הטעם הוא משום שלא נעשית המלאכה בבת אחת, ולכן אם מגרר בבת אחת ד' אמות או הוציא מרה"י לרה"ר חייב. והרא"ש יוסף כותב: שלפי רש"י פטור גם אם מגרר בבת אחת ד' אמות.

2. **המגלגל חבית עגולה** - בתוס' (שם) מבואר: שאם מגלגלה ד' אמות ברה"ר או מרה"ר לרה"י חייב, כיון שאינו נח כלל.

3. **המגלגל חבית מרובעת** - בתוס' (שם) מבואר: שפטור כדין מעביר זירזא דקני, הואיל וא"א שלא תהא נחה קצת.

סא. מהו איסקופא רה"ר, איסקופא רה"י, איסקופא כרמלית, איסקופא מקום פטור?

דף ח:

תשובה:

רש"י מפרש:

1. **איסקופא רה"ר** - היינו איסקופת מבוי (הנמצא חוץ לעובי החומה), שאין עליה תקרה ואינה גבוהה ג' מן הקרקע, ולחי של מבוי לפנים הימנה, ונע"ע לקמן תשר' סג).

2. **איסקופא רה"י** - היינו כשעומדת תחת התקרה או לפנים מן הלחי או הגבוהה י' ורחבה ד'.

3. **איסקופא כרמלית** - היינו כשאינה גבוהה י' ורחבה ד'.

4. **איסקופא מקום פטור** - היינו שאינה גבוהה י' טפחים, ואין לה ד' על ד'.

סב. המעביר חפץ ד' אמות ברה"ר דרך עליו, האם חייב, ומדוע?

דף ח: ט.

תשובה:

1. **אם עשה עקירה והנחה בלא שנה במקום פטור** - רבא אומר: שחייב, ולכן המעביר חפץ מתחילת ד' לסוף ד' חייב אע"פ שהעבירו דרך עליו.

רש"י מפרש: שהגביהו למעלה מי', ולא נח במקום הפטור.

ותוס' מפרשים: שהעבירו לפניו מימינו לשמאלו נגד גופו, ונע"פ באופן כשלא עצר את ידו כשהגיע ידו כנגד גופו. אבל אם עצר - עיין מהרש"א על התוס' וברעק"א.

2. **אם נח במקום פטור** - רבא אומר שפטור אבל לכתחילה אין להחליף רשויות גם אם נח החפץ במקום הפטור הנחה גמורה. [לפי בן עזאי דס"ל מהלך כעומד דמי - עיין מש"כ לעיל תשר' לז].

סג. מה דין של איסקופא הנמצא בפתח מבוי?

דף ט.

תשובה:

לפי אחרים - איסקופא משמשת שתי רשויות בזמן שהפתח פתוח כלפנים, פתח נעול כלחוץ. והר"ה אומר:

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

שלא מצאנו שחכמים חולקים על דין זה, ולכן הלכה כאחרים.

א. אם האיסקופא נמצאת בפתח המבוי בלא הכשר קורה

רב חמא בר גוריא בשם רב אומר: שכדי לטלטל בתוך הפתח צריך לחי אחר ואע"פ שאין בו ד', ואין חילוק בין פתח נעול לפתוח, ומותר לטלטל רק מחודו הפנימי ולפנים ולא שכנגדו.

תוס' (ד"ה תוך) מביאים: שלפי רבא - אסור נגד הלחיים בלא לחי אחר דוקא בפתוח לכרמלית, אבל בפתוח לרה"ר מותר להשתמש באיסקופא נגד הלחיים [אפי' בפתח נעול], ולפי אביי - אין חילוק בין פתוח לכרמלית או לרה"ר, ואסור נגד הלחיים דוקא באיסקופא שאינה רחבה ד' או כשאינן כלל איסקופא, אבל אם יש איסקופא רחב ד' טפחים או גבוה ג' מותר להשתמש נגד הלחיים בלא לחי נוסף, ואפי' הפתח נעול. [לפי המהרש"א - באיסקופא שאין בה ד' טפחים ואין קורה למעלה והפתח נעול. האיסקופא מן התורה אינה נחשבת רה"ר, אך הבה"ל סי' שמו נקט שהיא רה"ר גמורה מדאורייתא, והמוציא משם לרה"ר חייב חטאת].

ב. באיסקופא הנמצאת בפתח המבוי שהכשירו בקורה

רב יהודה בשם רב אומר: שזהו האופן שאחרים אומרים שהאיסקופא משמשת ב' רשויות, ובאופן שחציו מקורה וחציו אינו מקורה וקירוי כלפי פנים, פתח פתוח כבפנים, פתח נעול כלחוץ. הדינים היוצאים הם:

1. **כשהפתח פתוח - כלפנים.** רש"י (ד"ה הכא) מפרש: א. קורת מבוי רחבו טפח, והאיסקופא ועובי הפתח מסתמא רחבים הם, נמצא רק חציו מקורה. לכן אם הניח הקורה מבפנים לצד המבוי, מותר לטלטל מחוד החיצון של קורה ולפנים. ב. זהו רק מפני שסובר כמ"ד מותר להשתמש תחת הקורה, משום היכרא או משום מחיצה, דאמרינן חודה החיצון יורד וסותם. אבל מחוצה לה אסור לטלטל, [ואחרת מהר"ה המתיר לטלטל גם מחוץ לקורה, יעויין מהרש"א על תוד"ה אמר המדייק מלשונם "והוי כאילו מקורה ד' טפחים" שס"ל כהר"ה].

תוס' (ד"ה אמר) כותבים: שאם קירוי כלפי חוץ, הוי כלפנים אפי' הפתח נעול, [והואיל ויש כאן חלל ד' מן החוד החיצוני].

עוד כתבו התוס' (ד"ה אע"ג): שכל ההיתר לטלטל באיסקופא כשהפתח פתוח ויש קורה הוא דוקא כשהאיסקופא נמצא בין מחיצות המבוי, דמדאורייתא היא רה"ר גמורה, שהרי מוקפת מג' רוחותיה, וחכמים גזרו שאם אין שם קורה אסור לטלטל, אבל איסקופא הנמצא חוץ לעובי החומה, 1. **אם אינה גבוהה ג' - החצר נחשב לרה"ר לכל דבר, אפי' הפתח פתוח, 2. אם גבוהה ג' טפחים ורחבה ד' - הרי היא ככרמלית. 3. אם לא רחבה ד' - הוי מקום פטור.**

תוס' (ד"ה אמר) כותבים: 1. דוקא באיסקופת מבוי פתח פתוח כשקירוי מבפנים הוי כלפנים, הואיל והקורה ראויה להתיר את המבוי והוי כאילו מקורה ד' טפחים, אף במבוי שיש לו ד' מחיצות וא"צ לקורה. 2. ה"ה שרב היה יכול לנקוט: טפח אחד מקורה וקירוי באמצעו בלבד שיהא פחות מארבע מחודו החיצון של אותו טפח עד הדלת, שפתח פתוח כלפנים.

2. **כשהפתח נעול - כלחוץ,** רש"י (ד"ה פתח) מפרש: א. לכן אסור לטלטל אף תחת הקורה, דכיון שנסתם המבוי, בטלה לה הקורה, וליכא למימר יורד וסותם, הואיל וכל מחיצה שאין בה חלל המחיצות ד' אינן מחיצות, וסתם עובי חומה יש לו עובי ד' טפחים. ב. כשאינן ברוחב האיסקופא ד', אסור לטלטל גם כשכולו מקורה. [האם גם כשהפתח פתוח] ג. סתם בית יש מלמעלה משקוף, נמצא עובי הפתח כולו מקורה, [דאמרינן פי תקרה יורד וסותם], ולכן אם יש בו ד' מותר לטלטל בכולו, ולא הוי ב' רשויות, ואף אם הפתח נעול, ולכן לא העמידו את אחרים איסקופת בית.

תוס' (ד"ה אע"ג) כותבים: מה שהוי "כלחוץ" זהו לאו דוקא, כי מדאורייתא הוי רה"ר גמור, שהרי יש לה ג' מחיצות, וחכמים החשיבוה "כלחוץ" א. לאסור טילטול מבפנים לעובי הפתח דרך נקב שבדלת. [המהרש"א כותב: שה"ה דיכלו לנקוט נפק"מ שהוי כלחוץ לענין איסור טילטול ד' אמות בתוך הפתח]. ב. כלחוץ, כגון כשפתוח לכרמלית.

תוס' (ד"ה אמר) כותבים: כשהפתח נעול הוי כלחוץ דוקא אם קירוי מבפנים, אבל כשקירוי כלפי חוץ, הוי כלפנים אפי' הפתח נעול. [כיון שיש חלל ד' מן החוד החיצוני].

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

ג. באיסקופא שכולה כרה"ר חוץ מעובי החומה

תוס' (שם) כותבים:

1. אם לא גבוהה ג' - אפי' הפתח פתוח הוא כלחוץ כרה"ר.
2. אם גבוהה ג' ורחבה ד' - כרמלית היא ולא הוא לא כלחוץ ולא כלפנים.
3. ואם אינה רחבה ד' - הוא מקום פטור, ולעולם הוא כלפנים וכלחוץ.

ד. באיסקופת בית שרוצה להכשירו בקורה

1. אם הפתח מקורה בכולו ועובי החומה ד' טפחים ויותר - ברש"י (הנ"ל ד"ה פתח) מבואר: שהוי כרה"י גם אם הפתח נעול, דאמרינן פי תקרה יורד וסותם, כנ"ל בנושא הקודם דין 2 אות ג', וכן הוא בתוס' סוד"ה אע"ג, וד"ה אמר.
2. אם עובי הפתח אינה מקורה ד' טפחים - תוס' (ד"ה אע"ג וד"ה אמר) כותבים: שאינה כרה"י אפי' הפתח פתוח, הואיל ולבית ולחצר מועיל פסים או לחי מכאן ולחי מכאן, ולא מועיל לחי וקורה, באם אינה מקורה ד' טפחים. [והאם היא ככרמלית או כרה"ר]
3. קירה בשתי קורות כשאין בכל אחת ד' טפחים ואין בין זו לזו ג' טפחים והדלת באמצע - רב אשי אומר: שזהו האופן שאחרים אמרו שניידון כשתי רשויות, שאם הפתח פתוח נידונית כלפנים ואם נעול נידונית כלחוץ, רש"י מפרש: דכיון שהדלת באמצע, נמצא מפסיק ומחלקן זו מזו, שאינן נראות יחד.

ס.ד. האם מותר לטלטל 1. מהבית לאיסקופא הגבוהה י' ורחבה ד'. 2. מהבית לעליה הגבוהה י'. 3. מעמוד ומאמת המים הגבוהים י' טפחים. 4. ממכתשת ודברים המטלטלים. 5. מגג לחצר, ומדוע: דף ט.

תשובה:

1. מהבית לאיסקופא הגבוהה י' ורחבה ד'

- לפי רבי מאיר - מדאורייתא מותר, הואיל ושניהם רה"י, אך מדרבנן אסור, ונחשבים לב' רשויות אע"פ ששייכים לאדם אחד, גזירה משום תל ברה"ר.
- לפי התוס' (ד"ה גזירה) - ר"ש חולק על רבי מאיר, והלכה כר"ש.
2. מהבית לעליה - תוס' (ד"ה גזירה) כותבים: דבזה ר"מ מודה שמותר, דכיון שניכר המחיצות, לא אסר ר"מ לטלטל, דלא יבא לטלטל בכך מרה"ר.
 3. מעמוד ומאמת המים הגבוהים י' טפחים - תוס' (שם) כותבים: שזהו בדיוק כנ"ל דין 1.
 4. ממכתשת ודברים המטלטלים - תוס' (שם) כותבים: שאפי' ר"מ מודה שחכמים לא אסרו בזה, כיון דלא קביע.
 5. מגג לחצר או לקרפף - תוס' (שם) הביאו: שזהו כהנ"ל דין 1 שנחלקו בזה ר"ש ורבי מאיר, שלר"ש מותר והלכה כר"ש.

ס.ה. האם מותר להתחיל סמוך למנחה קטנה או גדולה: 1. לאכול סעודה. 2. לטעוס פירות. 3. לישב לפני הספר, וכן לדברים האחרים המנויים במשנה. בדיעבד אם התחיל האם מפסיק, ומדוע? דף ט.

תשובה:

1. כשהגיע זמן מנחה קטנה [למי שעדיין לא התפלג]

לפי סתמא דסוגייתנו - אסור, כרבי יהושע בן לוי הסובר כיון שהגיע זמן תפילת המנחה, אסור לו

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאיילן לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

לאדם לטעום כלום קודם שהתפלל תפילת המנחה [קטנה]. ומתוס' (ד"ה אין) משמע: שמפסיקין אפי' אם יש שהות ביום לגמור אכילתו.

2. **אם התחילו סמוך למנחה קטנה - תוס' (ד"ה בתספורת) כותבים:** שמסוגייתנו משמע שלהלכה קיי"ל בזה כריב"ל שאם התחיל [בסעודה] מפסיק.

3. **אם סמוך למנחה גדולה בתספורת דבורסקי ובאכילת גדולות ובתחילת דין - לכו"ע** לכתחילה אסור להתחיל, דגזרינן שמא ימשך, ואם התחילו אין מפסיקין.

תוס' (ד"ה ואם, ובד"ה לימא) כותבים: שאין מפסיקין אפי' התחילו באיסור. עוד כותבים התוס' (ד"ה אין): שאין מפסיקין רק אם יש שהות, אבל אם אין שהות לכו"ע מפסיקין. וכן הוא ברש"י במשנה ד"ה אין מפסיקין. ויעוין בגביע הכסף על רש"י זה.

4. **סמוך למנחה גדולה ובסעודה קטנה או בגמר דין**

לפי סתמא דסוגייתנו - מותר להתחיל, ופוסקים התוס' (ד"ה בתספורת): שמותר לאכול עד זמן תפילה, [פי' שמותר לאכול עד זמן מנחה קטנה - מהר"ם].

ולפי רב אחא בר יעקב - זהו האופן שמדובר במשנתנו שאסור להתחיל, דגזרינן שמא ימשך, ואם התחיל אין מפסיקים, וזהו בדיוק כבדין הקודם שכותבים התוס': שאם אין שהות לכו"ע מפסיקין.

5. **לענין להתחיל באכילת פירות - תוס' (ד"ה בתספורת) כותבים:** 1. סמוך למנחה גדולה - לכו"ע מותר. 2. כשהגיע זמן מנחה קטנה - לריב"ל אסור, ואם התחילו מפסיקין, ושהגמ' בברכות פוסקת בזה לא כריב"ל. 3. סתמא דסוגייתנו סוברת לאסור סמוך למנחה רק לענין להתחיל בסעודה, ולא לענין להתחיל לאכול פירות. 4. תוס' פוסקים כסתמא דסוגייתנו, ושמותר להתחיל לאכול פירות.

סו. מתי מתחיל זמן מנחה גדולה, ומתי נקרא סמוך למנחה? דף ט:

תשובה:

לפי רש"י (ד"ה מנחה) - מהתחלת זמן הקרבת תמיד של בין הערבים, שהוא מתי מתחיל להעריב מחצי שבע, וסמוך למנחה היינו חצי שעה קודם.

סז. האם מותר להתחיל לאכול סמוך לתפילת ערבית, ואם התחיל לאכול האם מפסיקין, ומדוע? דף ט: ג.

תשובה:

למ"ד תפילת ערבית רשות - אם התחיל לאכול לא מטריחין אותו להפסיק.

תוס' (ד"ה למ"ד) כותבים: שזהו כשקרא ק"ש, אבל לא קרא ק"ש ודאי שצריך להפסיק.

ולפי מ"ד תפילת ערבית חובה - אסור להתחיל, ואם התחיל מפסיקין אותו מלאכול עד שיגמור להתפלל, [אפי' יש שהות להתפלל].

הגמ' מביאה ב' טעמים מדוע בערבית אם התחיל מפסיק וחמורה ממנחה: 1. דרך להשתכר בסעודת הלילה, משא"כ ביום, ולכן במנחה לא מפסיקין. 2. מנחה כיון שזמנו קבוע, יש לו פחד שיאחר, ואין חשש שיפגע ולא יתפלל, משא"כ תפיל ערבית שכל הלילה זמנו, אינו מפחד ויש חשש שיפגע.

סח. האם יש חיוב לאזור אזור בשעת התפילה, ומדוע? דף י.

תשובה:

תוס' (ד"ה טריחותא) מוכיחים מסוגייתנו שיש חיוב, משום "הכון לקראת אלקיך ישראל", ופירש"י (ד"ה הכון): התנאה לפניו, ומוסיפים התוס': שבמחזור ויטרי מפרש: שזהו משום שלא יהא ליבו רואה את הערוה, ודוקא להם שלא היה להם מכנסים, אבל לדידן שיש לנו אבנט של מכנסים אין צריכים לאזור. וולטעם דבסוגייתנו

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

משום "הכון". חייבים גם למי שיש אבנט ואין ליבו רואה את הערה – גביע הכסף.

ס.האם מותר להתפלל, לקרות ק"ש, ולשאול שלום בבית הכסא ובבית המרחץ ישן וחדש, ומדוע?

דף י.

תשובה :

1. **בבית הכסא ישן** - אסור בכל הנ"ל אף אם פינו את הצואה, ואף אם אין אדם בבית הכסא.
2. **בבית הכסא חדש שהזמינו** - רבינא מסתפק דכיון דמאיס [לגירסת תוס' ד"ה שאני הגירסא "דנפיש זזהמא"... האם יש נפק"מ], האם אמרינן הזמנה מילתא ולא איפשטא.
3. **בבית המרחץ חדש שהזמינו** - רב אדא בר אהבה אומר שמותר לקרות בו אפי' לכתחילה, דכיון שלא מאיס פשוט שאמרינן הזמנה לאו מלתא.
- תוס' (ד"ה שאני) מביאים ב' גירסאות במסכת נדרים אם רבינא הסתפק גם בבית המרחץ ונפשט לו שלא מילתא, או שבכלל לא הסתפק.
4. **בבית המרחץ ישן בבית החיצון שכל העומדים שם לבושי** - מותר לקרות ק"ש ולהתפלל ולהניח שם תפילין ואפי' לכתחילה.
5. **כבדין הקודם ובבית האמצעי שקצת העומדין שם לבושים וקצתן ערומים** - מותר בשאילת שלום אבל אסור בק"ש, אינו מניח שם תפילין לכתחילה, אם היו בראשו אינו צריך לחלצן, ודאם אין שם אדם יש מתירין ויש אוסרין - מ"ב אר"ח סי' מה ס"ק ה'.
6. **כבדין הקודם ובבית הפנימי שעומדין שם ערומין** - אפי' שאילת שלום אסור אפי' רחצו שם רק פעם אחת, וכ"ש שאינו קורא שם ק"ש, וחולץ את התפילין ואינו מניחן.

ע. הנותן מתנה לחבירו האם צריך להודיעו, ומדוע?

דף י.

תשובה :

1. **כשנותן מתנה דלא עבידא לגלויי** - צריך להודיעו, שנאמר "כי אני ד' מקדישכם".
- תוס' (ד"ה הנותן) כותבים: שזהו דוקא במתנה שנותן לו ע"י אהבה שאין המקבל מתבייש, אבל הנותן צדקה שהמקבל מתבייש א"צ להודיעו.
2. **כשנותן מתנה דעבידא לגלויי** - א"צ להודיעו.

עא. העוסקים בתורה או בעיבור השנה האם צריכים להפסיק לק"ש ולתפילה?

דף יא.

תשובה :

1. **העוסקים בתורה ותורתם אומנותן כרשב"י וחביריו** - מפסיקין לק"ש ולא לתפילה. רש"י מפרש: דק"ש זמנה דאורייתא.
- בתוס' (ד"ה כגון אנו) מבואר: שלא מפסיקין לתפילה אפי' היתה שעה עוברת.
2. **העוסקים בתורה ואין תורתן אומנותן** - מפסיקין לק"ש ולתפילה. בתוס' (שם) מבואר: שמפסיקין רק אם שעה עוברת אבל אם לא עוברת א"צ להפסיק. והגביע הכסף אומר: שדבריהם לענין תפילה אכל לק"ש מפסיקין. ויעוין ביה"ל סי' קו סעי' ב' ד"ה מי. מה שפסק להלכה בזה.
3. **העוסקים בעיבור שנה** - אין מפסיקין לא לק"ש ולא לתפילה.

עב. מהו הגדרת תורתו אומנותו?

דף יא.

תשובה :

רש"י (ד"ה אבל) מפרש: מי שאינו מפסיק את לימודו כדי לעבוד.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכ' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

עג. האם מותר לעמוד ברה"ר ולשתות מבור שברה"י או מבור שבכרמלית, והאם מותר לעמוד ברה"י ולטלטל ברה"ר, ומדוע?
דף יא. יא:

תשובה:

1. **להכניס ראשו ורובו למקום שהוא שותה - מותר.**
2. **להכניס רק את ראשו כשהוא ברה"ר והבור ברה"י - אסור, גזירה שמא יוציא הכלי אליו ומתחייב חטאת.**
- תוס' (ד"ה לא) כותבים: שאפי' לרבנן בגמ' בעירובין המתירים לעמוד ברה"י ולטלטל ברה"ר ולא גזרינן שמא יכניסם, כדלקמן דין 4. הכא מודים שאסור, דכיון שצריך לשתות - יש חשש שיביאם אצלו.
3. **להכניס את ראשו לכרמלית** [והוא ברה"י או ברה"ר - רש"י]
לפי אביי - אסור.
ולפי רבא - מותר, דלא גוזרים גזירה לגזירה.
4. **לעמוד ברה"י ולטלטל ברה"ר - תוס' (ד"ה לא) מביאים שלר"מ אסור מדרבנן שמא יכניסם, ולרבנן מותר ולא גוזרים, ורק בחפצים הצריכים לו רבנן מודים שאסור. וכותבים: שנראה לפסוק כחכמים אע"פ שהלכה כר"מ בגזירותיו.**

עד. האם גוזרין גזירה לגזירה?
דף יא:

תשובה:

1. **לענין להכניס ראשו לשתות כשהוא ברה"ר או ברה"י ורוצה להכניס ראשו לכרמלית לשתות - עיין תשו' קודמת דין 3.**
2. **בשאר מקומות שבש"ס - תוס' (ד"ה אמר אביי) כותבים: שאביי מודה שלא גוזרים, ורק בהוצאה גזר אביי**

עה. האם יזכר כרמלית בכלים?
דף יא:

תשובה:

לפי תוס' (ד"ה אלא) - אין כרמלית בכלים, וכן שיטת רש"י לעיל דף ז. ד"ה פחות, ושם הכלי מחובר לקרקע יש כרמלית בכלים.

עו. האם שתיה על הגת מחייבת במעשר, ומדוע?
דף יא:

תשובה:

לפי רבי מאיר - לא חייבים במעשר, ולכן מותר לשתות בין על החמין ובין על הצונן.
 לפי רבי אלעזר בן צדוק - חייב במעשר.
 ולפי הבבאים - השותה על החמין חייב במעשר, כיון שאין ראוי להחזיר את מותר היין לגת, כדי שלא יחמיץ את היין.

עז. האם [לפי רבא] מותר לעמוד מחוץ לגת ולהכניס ראשו או רובו לגת ולשתות יין שאינו מעושר, ומדוע?
דף יא:

תשובה:

1. **אם עומד על הגת ומכניס רק את ראשו לגת - חייב במעשר. רש"י (ד"ה לענין מעשר) מפרש: דכיון שהוציאו הוי קבע, כיון שאין בדעתו להחזיר המותר.**

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-02-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

2. **כשמכניס ראשו ורובו - אינו חייב במעשר.** [רש"י בעירוובין דף צט. ד"ה על החמין, ותוס' שם דף צט. ד"ה וכן, מעמידים זאת כר"מ שמוותר לשתות על הגת בלא מעשר, בין על החמין ובין על הצונן. המהרש"א בסוגיין מעיר: שאפשר להעמיד גם כחכמים ורק בצונן, ויעוין ברשב"א ובחידושי הרעק"א בסוגיין].

עח. האם מותר בערב שבת עם השיכה לצאת עם מחט, ומדוע? דף יא. יא:

תשובה:

1. **אם כשתופס את המחט בידו - לא יצא, שמא ישכח ויצא בשבת.**

תוס' (ד"ה שמא) כותבים: שלפי אביי דסבר גוזרים גזירה לגזירה, "שמא ישכח" הוא כפשוטו, שישכח שיש לו מחט, וגוזרין לאסור אטו שיוציא במזיד, אבל לפי רבא דסבר שאין גוזרים גזירה לגזירה, א"א לפרש כן, שהרי בשבת עצמה בהאי גוונא אין איסור דחסר במלאכת מחשבת, ואינה חייב חטאת, והוי גזירה לגזירה, וצריך לפרש: 1. שישכח את המחט להצניעו עד שיהיה שבת, 2. כשיזכור בשבת שיש לו מחט ישכח שהוא שבת ויצא, וחייב על כך חטאת, שהרי יודע שעושה מלאכה. [ועיין גביע הכסף].

2. **אם כשתחובה בבגדו**

לפי אביי - לכו"ע ולכל אדם אסור, דגזרין גזירה לגזירה, [אבל אך ורק במלאכת הוצאה אמרין דגזרין גזירה לגזירה - תוד"ה אמר].

ולפי רבא - לרבי יהודה המחייב לאומן שדרך אומנותו בכך לצאת במחט תחובה, ה"ה כאן בערב שבת עם השיכה אסור, משום דלא הוי גזירה לגזירה, ובשאר בני אדם מותר, דהוי גזירה לגזירה ולא גזרין, אבל לפי חכמים מותר אפי' לחייט, דיציאה בשבת במחט תחובה הוי שבות, ולכן בער"ש הוי גזירה לגזירה.

עט. האם בשבת מותר לזב לצאת בכיסו, ומדוע? דף יא. יב:

תשובה:

לפי רבי יהודה - חייב, רש"י (ד"ה הא) מפרש: דס"ל מלאכה שאינה צריכה לגופה, שברצונו לא תעשה ואינו צריך לעיקר כי הכא וכו', חייב.

ולפי רבי שמעון - פטור, הואיל ולא ניחא ליה בזיבה, וס"ל שכל לאצולי טינוף לא חשיב.

פ. הכופה קערה או המניח קערה על הכותל וירדו גשמים באלו מקרים הרי זה ב"כי יותן", באיזה לא, ומדוע? דף יא. יב:

תשובה:

1. **הכופה קערה על הכותל בשביל שתודח או עריבה המונחת כדרכה וירד דלף לתוכה** - הרי זה ב"כי יותן", דניחא להו בהם.

2. **הכופה קערה בשביל שלא ילקה הכותל** - אינו ב"כי יותן", אע"פ שזה בשביל לאצולי טינוף, מ"מ כיון שלא ניחא להו במים אינו ב"כי יותן".

3. **עריבה המונחת כדרכה וירד דלף לתוכה, לענין מים הניתזים והניצפין** - הרי זה ב"כי יותן". רש"י (ד"ה שירד) מביא: שזהו לפי ב"ה, אבל לפי ב"ש הרי זה ב"כי יותן".

4. **עריבה המונחת כדרכה ונטלה לשופכה** - רש"י (שם) - מביא: אלו ואלו מודים שהם ב"כי יותן".

פא. האם מותר להרוג כינים בשבת או אסור או חייב, ומדוע? דף יב.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-02-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

תשובה :

א. ההורג כינה

לפי רבי אליעזר וב"ש - חייב, כהורג גמל. [דעת אבא שאול - עיין בתשובה הבאה דין 3].

ולפי חכמים וב"ה - מותר, רש"י (ד"ה מתירין) מפרש: שלמדים מאלים מאדמים שבמשכן, מה אלים פרים ורבים אף כל שפרה ורבה, משא"כ כינה שמבשר אדם היא שורצת.

לפי ת"ק דאבא שאול - אין הורגין, רש"י (ד"ה מולל) מפרש: דס"ל הריגת כינה שבות היא.

ב. סוג הכינה

לפי תוס' (ד"ה שמא) בשם הרב יוסף מאורליינש - רבנן מתירין רק בכינה שחורה הקופצת, אבל פרעוש היא הכינה הרוחשת וחייב עליה אפי' לרבנן.

ולפי תוס' (שם) בשם ר"ת - להיפך, דבשחורה הקופצת לכו"ע חייב, ורק בכינה הרוחשת רבנן חולקים ומתירין.

פב. האם מותר להפלות כינה בשבת, ומדוע?

דף יב.

תשובה :

1. כשמפלה ביום והורגן - הדין תלוי במחלוקת שבתשובה הקודמת.

2. כשמפלה בלילה - אפי' לחכמים וב"ה אסור שמא יטה אפי' כשלא הורגן.

3. כשמפלה כינים בלא להורגם

לפי ת"ק דאבא שאול - מותר למלול ולזרוק ובלבד שלא יהרוג.

ולפי אבא שאול - נוטל וזורק ובלבד שלא ימלול, רש"י (ד"ה מולל) מפרש: שאבא שאול כרבי אליעזר דמחייב, ולכן גזרינן מלילה אטו הריגה. ותוס' (ד"ה נוטל) מפרשים: שאבא שאול כרבנן, וגזר מלילה דכינה אטו מלילה דפרעוש.

4. להלכה

אמר רב הונא - הלכה מולל וזורק.

ולפי רבה רב ששת ורב נחמן - מותר להרוג.

הגמ' מספרת: שרבא היה נוטלן וזורקן בספל.

לפי רש"י (ד"ה מקטע) - מחלוקת האמוראים אם פוסקים כב"ה שסוברים שמותר להורגן בשבת.

ולפי התוס' (ד"ה רבה) בשם הריב"א - מחלוקתם לענין חול, ואין ראייה מה דעתם לענין שבת.

פג. האם מותר לחפש בגדים לאור הנר?

דף יב.

תשובה :

אסור שמא יטה, האיסור על בגדי אשתו שהן רחבים שצריכים עיון כדי למוצאן, וכן על בגדיו, ומפרש רבא: דוקא כבני מחוזא ובזקנות, שבגדיהם רחבים וצריכים עיון כבגדי נשים, אבל של כבני חקליתא, וכן של בני מחוזא ודילדות - מותר, דכיון שבגדיה שונים הרבה מאחרים, א"צ עיון כשמחפשם, ולכן אין חשש שיטה.

פד. באלו אופנים ולמי אסור לקרוא לאור הנר, באלו אופנים ולמי מותר, ומדוע?

דף יב.

תשובה :

1. חכמים אסרו לקרוא לאור הנר, שמא יטה, אפי' הנר גבוה ב' קומות [אדם] או ב' מרדעות [של מלמד

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאיין לאחרים

כל הזכויות משויירות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

הבקרן ואפ"י עשרה בתים זו על גב זו, רש"י מפרש: שזהו אף שאין חשש להטיה, דכיון דגזור לא פלוג לדבריהם. ואסור אפי' לומד באופן שאינו מוציא מילים בפיו – הגהות אשרי, שו"ע סי' ערה סעי' א'.

2. **האיסור א.** לשנים שקורין לאור הנר בשני ענינים. **ב.** לאדם חשוב כרבי ישמעאל שמשים עצמו על דברי תורה כהדיוט. **ג.** אם הוא שמש - עיין בתשובה הבאה. **ד.** לאדם אחד שאינו חשוב. **ה.** במדורה אפי' לעשרה אסור, רש"י (ד"ה במדורה) מסביר: דהואיל ויושבין רחוק זה מזה, ועוד טעם: שזנבות האודים סמוכין להם, אין זה מכיר בבא חבירו להבעיר ולחנות. (הביה"ל שם סעי' ה' ד"ה דהואיל, כתב: שלטעם זה אסור אפי' כשיושבין סמוכין זה לזה, ולטעם הראשון, על כרחך מדובר כשקורין בב' ספרים, ואליבא דהפוסקים המקילין לקרות לשנים בענין אחד אפי' בב' ספרים, וקמ"ל דבמדורה אסור).

3. **באופנים הבאים לא אסרו חכמים: א.** לשנים שקורין בענין אחד, ומפרש רש"י: שאם אחד יבוא להטות יזכירונו חבירו. (הרמ"א שם סעי' ב' פוסק: ויש אומרים דבשני ספרים אפי' בענין אחד אסור. **ב.** לאדם חשוב. רש"י (ד"ה מותר) מפרש: מפני שאינו רגיל להטות בחול מפני חשיבותו.

4. **תינוקות של בית רבן - רשב"ג אומר (בדף יג):** שמותר להם לסדר פרשיותיהן וקורין לאור הנר. לפי הפירוש הראשון בגמ' - היינו את ראשי הפרשיות.

ולפי הפירוש השני - מותר להם לקרוא כל דבר, דהואיל ואימת רבן עליהם, לא באים להטות. רש"י מפרש: אין פושטין יד לשום דבר ואפי' בחול אלא על פי רבן. [...האם שני הפירושים חולקים]. (לפי הרשב"א - לתינוקות מותר אפי' כשרבן אינו נמצא, דכל שעה מתייראין שיבוא רבן ולא יסו, המ"ב ס"ק טו כתב: שכן משמע מסתימת השו"ע, ובאליה רבה הביא שהרבה חולקין על הרשב"א).

5. **החזן רואה היכן תינוקות קוראין, אבל הוא לא יקרא**

רש"י במשנה בפירושו הראשון מפרש: "חזן" היינו חזן הכנסת וכו', רואה היכן התינוקות שקורין לאור הנר, ויודע שהיא פרשה של שבת זו. (לפירושו זה לא איתפריש לענין מלמד תינוקות... ועיין ריטב"א).

ובפירושו השני מפרש: חזן מלמד תינוקות, רואה היכן יתחילו למחר והיכן יסיימו פרשיותיהם.

פה. האם מותר לשמש לבדוק את הכלים לאור הנר?

דף יב:

תשובה:

א. שמש בבית אדונו

לפי התירוץ הראשון בגמ' - יש חילוק בין שמש קבוע לאינו קבוע.

לפי רש"י (ד"ה שמש) - שמש קבוע חמור יותר, מפני אימת רבו עליו אם ימצא בהם דבר מגונה, ובודקן יפה וחיישינן להטיה. (הב"ח סי' ערה, כתב: דעת התוס' שלישאנא קמא בגמ' לפירוש"י אין חילוק בין נר נפט לנר שמן).

ולפי תוס' (ד"ה שמש) בשם ר"ת - שמש שאינו קבוע חמור יותר, דבודק יפה כדי שלא יעבירוהו.

ולפי התירוץ השני בגמ' - בנר שמן אסור, אבל בנפט מותר, רש"י מפרש: נר נפט מסריח, ולכן מותר לבדוק לאורו דלא אתי להטות, (הרי"ף והרא"ש כתבו: משום שנפט מאוס ונפיש נהוריה, והרמב"ם כתב: בשמן אסור שמא יסתפק ממנו, ובנפט מותר, משום שאורו רב).

לפי גירסת רש"י בתירוץ השני שבגמ' - "הא הוא בשמש קבוע", שבשמן ודאי אסור לו ובנפט מותר, ואח"כ גורסים בגמ': איבעיא להו בשמש שאינו קבוע ובמשחא האם מותר, והגמ' מביאה שלפי רב הלכה ואין מורין כן, ולפי ר' ירמיה בר אבא הלכה ומורין כן.

ולפי גירסת ר"ת (הנ"ל) בתירוץ השני שבגמ' - "הא הוא בשמש שאינו קבוע", והספק בגמ' והדין להלכה, הוא בשמש קבוע ובמשחא. (הגביע הכסף מפרש שלר"ת הספק בגמ' לב' הלשונות, עיי"ש).

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

לסיכום:

לפי התירוץ הראשון בגמ' - לרש"י: לקבוע אסור [ואפי' בנפס] ולשאינו קבוע מותר [אפי' בשמן], ולר"ת: להיפך. ולפי התירוץ השני - 1. בשל נפט לכולם מותר. 2. בשל שמן, לרש"י: לקבוע אסור, ולשאינו קבוע ספק, ולפי"ז נחלקו האמוראים להלכה בשאינו קבוע ובמשחא: אם הלכה ומורין כן או שאין מורין כן, ולר"ת ליהפך: לשאינו קבוע בשמן ודאי אסור, ולקבוע בשמן ספק, ולפי"ז מחלוקת האמוראים להלכה: בשמש קבוע ובמשחא אם הלכה ומורין כן או שאין מורין כן.

ב. שמש קבוע בבית של אחר

רש"י (ד"ה קם) מפרש: שיש לו דין של שמש שאינו קבוע. [לשאר הראשונים - עיין בגביע הכסף].

פג. האם מותר להעלות או לאכול גבינה בשולחן שמונח עליו בשר עוף, ומדוע? דף יג.

תשובה:

1. לאדם אחד לאכול גבינה בשולחן שיש בו בשר עוף - אסור, [עכ"פ 9...לב"ה].

2. לאדם אחד להעלות גבינה על שולחן שיש בו בשר עוף

לפי ב"ש - העוף עולה עם הגבינה על השולחן ואינו נאכל, רש"י (ד"ה על) מפרש: דקסברי בשר עוף בחלב לאו דאורייתא, ולא גזרינן העלאה אטו אכילה.

ולפי ב"ה - לא עולה ולא נאכל, דגזרינן העלאה אטו אכילה.

3. לב' בני אדם לאכול בשולחן אחד זה גבינה וזה עוף כשאינו אחד מכיר את השני - לכו"ע מותר, דלא חוששין שאחד יקח מהשני ויאכל.

4. כבדין הקודם ומכירים זה את זה - אסורין [עכ"פ 9...לב"ה], ואם יש שינוי ביניהם מותר.

פד. האם מותר לנדה לישן עם בעלה היא בבגדה והוא בבגדו, ומדוע? דף יג.

תשובה:

לפי הלשון הראשון בגמ' - רב יוסף רצה להביא ראייה מבית הלל [הנ"ל תשו' קודמת] שאסור, והגמ' דחתה, דשאני בשר עוף שליכא דעות ואין שינוי, אבל אם יש דעות ויש שינוי אפשר שמותר.

ולפי הלשון השני בגמ' אליבא דרב יוסף - אסור מכח ההיקש שהתורה הקישה אשה נדה לאשת רעהו, מה אשת רעהו, אסור היא בבגדו והיא בבגדה אף אשתו אסורה.

לפי רש"י (ד"ה מה) - אשת רעהו אסורה, משום שיחוד אסור מן התורה.

ולפי התוס' (ד"ה מה) - יחוד אינו אסור, דכתיב סוגה בשושנים, וסוברים שגם אשת רעהו הוא בבגדו והיא בבגדה אסורה, רק מדרבנן.

לפי ר' פדת - מותר, דסובר דלא אסרה תורה אלא קירבה של גילוי עריות בלבד.

לפי רש"י (ד"ה גלוי) - ר' פדת סובר: 1. תשמיש אסור מדאורייתא. 2. שאר קירבה ואפי' קירוב בשר אסור מדרבנן. 3. היא בבגדה אפי' מדרבנן מותר, כיון דמדאורייתא אין אסור אלא תשמיש. ור"ת בתוס' (ד"ה ופליגא) מסביר, שזהו מפני שאין לנו לאסור אלא כעין שהתורה אסרה, דהיינו כשיש דעות בלא שינוי אבל אם יש דעות ושינוי מותר, ותוס' בשם ר"י מפרש: דהפסוק מדבר שאסור רק גילוי עריות ממש ואין מדבר על קירבה אחרת, ושוב אין ללמוד מהיקש מאשת רעהו לאסור היא בבגדו.

פח. האם אשה בימי ליבונה מותר לה 1. לישן במטה אחת או עם סינור מפסיק ביניהם בלא קירוב בשר. 2. ליגע באשתו. 3. למזוג לבעלה. 4. ליתן מפתח, ומדוע? דף יג.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

תשובה:

א. לישן בלא בקירוב בשר במטה אחת או בסינר מפסיק

הגמ' מביאה מעשה מתלמיד אחד שנפטר בחצי ימיו, ואמרו לאשתו שזהו משום התנהגות זו. [למ"ד בתשרי קודמת שמותר אין איסור בזה].

ב. בימי ליבון

1. מפטות הגמ' משמע: שימי הנידות חמורים יותר מימי ליבון, דהיינו שאסור ליגע באשתו אפי' בימי ליבונה. וכן לישן בקירוב בשר אסור, ואותו אחד שנפטר, מדובר שישן באותו מטה או בסינר מפסיק בינו לבונה, אך התוס' (ד"ה בימי) כותבים: שאין לחלק בין ימי נדות לימי ליבון, עיין בזה בדין הבא.
2. **מזיגה בשינוי**, [לדוגמא: ביד שמאל או להניח הכוס על ספסל] - בגמ' (בכתובות) מבואר: שמותר לה למזוג בשינוי, ומפרשים התוס' (שם): שזהו אף בימי נדתה, ואחרת מרש"י (והר"ח בכתובות) המפרש: שהיתר הוא בימי ליבונה, ופירש ר"ת: שנראה שזהו דוקא אחר שטבלה, דיש להקל בימי ליבונה יותר מימי נדתה, [לפי התוס' עצמם יתכן שאף בימי נדתה מותר - עיין מהרש"א, וקרוב נתנאל ס"ק ז'].
3. **נתינת מפתח, לפי התוס' (שם) בסם רש"י - רש"י** היה נהוג איסור שלא ליתן מפתח מידו לידה בזמן נדתה. תוס' כתבו: שאין ראיה לדין זה, דשמא רק מזיגה שיש בה חיבה אסור.

פ.ט. האם מותר בשבת או בערב שבת ליתן מים 1. לקמח ולעפר. 2. לדיו ולאפר, 3. למורסן, ומדוע?

תשובה:

א. ליתן בשבת מים בקמח או בעפר, וכן קמח או עפר במים [קמח ועפר בר גיבול הם]

לפי רבי - האחרון חייב חטאת משום לשה אף שלא גיבל.

ולפי רבי יוסי בר יהודה - אין האחרון חייב עד שיגבל.

ב. ליתן בשבת מים לדיו או לאפר [דיו ואפר אינם בר גיבול]

לפי רב יוסף - כמחלוקת במים בקמח שהם בר גיבול, כך יש מחלוקת בדברים שאינם בר גיבול כנתינת מים לדיו ולאפר.

ולפי אב"י - לכו"ע האחרון חייב חטאת אף שלא גיבל, דכיון שדיו אינו בר גיבול, לכן נתינת המים זהו גיבול.

תוס' (ד"ה אבל) מביאים את הגמ' בביצה האומרת "קיטמא שרי", וכתבו שבהכרח שמותר רק כשלא שם מים באפר, שהרי מוכח מסוגייתנו שבנתינת מים לאפר [לכו"ע] חייב חטאת, דתניא "עד שיגבל", והוסיפו: שזה לא כ"המפרש" המתיר "קיטמא שרי" אפי' ליתן מים בתוך האפר, הואיל ולא בר גיבול, ו"המפרש" הוא דעת הר"ף, הרמב"ם, ורש"י במסכת ביצה הסוברים: שהגובל דבר שאינו בר גיבול פטור מחטאת, ורק איסורא דרבנן איכא, שמא יבוא ללוש קמח שאינו קלי, ומסביר האגלי טל: שהם יפרשו "עד שיגבל" לענין אפר הכתוב בברייתא, פירושו: עד שיגבל דברים שהם בר גיבול, ולענין הלכה - עיין שר"ע אר"ח סי' שכא ע"י יד].

ג. ליתן בשבת מים לתוך המורסן

תוס' (ד"ה אבל) מביאים את הגמ' לקמן (דף קנב): שהדין תלוי במחלוקת רבי ורבי יוסי בר יהודה, ושזהו אפי' לפי אב"י אף שמורסן אינו בר גיבול, ומפרשים: דלגבי קמח אינו בר גיבול אבל לגבי דיו הוא בר גיבול.

ד. ליתן בערב שבת מים לדיו [דיו לא בר גיבול]

1. **אם יש זמן שישורו** [יתרככו] **מבעוד יום** - לכו"ע מותר.

2. **אם אין זמן שישורו מבעוד יום** - במשנתנו מבואר: שלפי ב"ש אסור מדרבנן ולב"ה מותר.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

לפי רב יוסף (הנ"ל נושא ב') - משנתינו כרבי הסובר שנתנית המים בדיו בשבת מחייב חטאת, ולכן לב"ש אסור, אבל לרבי יוסי בר יהודה, גם לב"ש מותר להשים מים עם חשיכה, שהרי בשבת אין חיוב חטאת על כך.

ולפי אביו - לכו"ע חייב חטאת אף שלא גיבל, ולפי"ז משנתינו גם כרבי יוסי בר יהודה.

צ. אלו הם הדברים במשנתינו שבהם נחלקו ב"ש וב"ה אם מותר לעשותן בערב שבת עם חשיכה, ומדוע?
דף יז:

תשובה :

- 1. בדין לשרות דיו וסמנים וכרשינים - עיין בתשו' קודמת.**
- 2. בדין נתינת אונין של פשתן לתוך התנור** (ומתלבן - רש"י ותוד"ה אונין. ואיסורו משום מבשל - ריב"א על הגליון) - לב"ש אסור אלא כדי שיהבילו ולפי ב"ה מותר.
- 3. בדין נתינת צמר ליורה - לב"ש אסור אלא כדי שיקלוט העין לפני שבת, ואילו לב"ה מותר דלא גזרו.** הגמ' (בדף יח): אומרת: שלב"ה מותר אפי' ביורה לא עקורה, הואיל ואין חשש של הגסה, "כיון דקשו ליה זיקא לא גלי לה".
- לפי היצר הראשון בגמ' (דף יח): - לב"ה מותר בכל מקרה, ולכאורה צד זה לא נשאר במסקנא, מדאיתא בגמ' "לימא"א.** ולפי היצר השני בגמ' - ב"ה מתירין רק ביורה עקורה וטוחה, שאין חשש של מגיס. אבל ביורה שלא טוחה אסור מחשש שיגיס.

לפי התוס' (ד"ה דילמא) - בנתינת צמר ליורה ומגיס, האיסור הוא משום "צובע".

ולפי רש"י (דף יח: ד"ה מגיס) - הוי משום מבשל, (כמבואר במהרש"א).

- 4. בדין פריסת מצודות בערב שבת עם חשיכה - לב"ש אסור אלא א"כ יצודו מבעוד יום, ולב"ה לא גזרו.**

תוס' (ד"ה אין וד"ה אלא) כותבים: 1. אף שבשבת פריסת מצודות אינה מחייבת חטאת, פעמים יבוא לידי חיוב חטאת, כגון שבשעת פריסתו ילכוד. 2. הירושלמי מעמיד בפורס בחורשין שמצוי שם חיות, ובאופן שלא יוכל במצודה ללכוד יותר מאחד או שנים, דאם יוכל ללכוד יותר, א"כ לב"ש אסור בכל מקרה.

לפי רב יוסף בהבנתו הראשונה - לב"ה שביתת כלים דאורייתא אבל רק היכן דקעביד מעשה, ולפי"ז המצודות שב"ה מתירים הם רק בלחי וקוקרי שלא נעשה בשבת מעשה. (לפירוש זה אין הכרח... שב"ש פליגי על ב"ה ואוסרין שביתת כלים אף היכא דליכא מעשה, ויעוין תוס' ד"ה ולימא, הכותבים: שלמסקנת רב יוסף, ב"ש פליגי וסוברים שיש איסור שביתת כלים אף כשאין מעשה).

ולפי רב אושעיא אמר רב אסי, וכו' מסקנת רב יוסף (ועיין מהר"ם) - ב"ש סוברים שביתת כלים דאורייתא, ואוסרים גם במצודות בלחי וקוקרי שאין נעשה מעשה, אבל לפי ב"ה מותר אף במצודות דקעביד מעשה, (ועיין פירוש רש"י ד"ה מצודות).

לפי רבה (בדף יח.) - תוס' (ד"ה ולימא) כותבים בדעתו: דס"ל שמשנתינו בלא קעביד מעשה, שלב"ש אסור משום גזירה ולא משום שביתת כלים, (והברייתא דשביתת כלים כב"ש והיכא דקעביד מעשה כגון בריחיים. ולב"ה אסור רק מחמת איסור השמעת קול).

- 5. בדין מכירת דברים לנכרי, לטעון עמו, להגביה עליו משאוי על כתיפו ולתת עורות לעבדן ובגדים לכובס**

לפי ב"ש - אסור, רש"י ותוס' (ד"ה אין מוכרים) מפרשים: שלב"ש אסור אף שבשבת אינו חייב חטאת, מ"מ דכיון שהנכרי עושה בשבת בידים דבר שלישראל אסור מהתורה מיחלף בשלוחו, ואינו דומה

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאילן לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

לאופנים הקודמים שבשבת אינו עושה בידיים שום דבר, וכ"כ התוס' (דף יח: ד"ה ולבית), והוסיפו: שבמכירת דברים לנכרי, לטעון עמו ולהגביה משאוי על כתיפו ולתת עורות לעבדן, לכו"ע אין לאסור אותם משום שביתת כלים, דאין העור עושה המלאכה אלא האדם, וכן בבגד המתלבן שרק האדם מלבנו. (הגביע הכסף על תוד"ה והשתא, כותב: שלדעת ר"ת הפוסק כרב יוסף, טעמא דב"ש במשנתנו לא משום גזירה אלא משום שביתת כלים, וממילא אין הלכה כסתמא דגמ' לקמן המפרשת שטעמא דב"ש משום גזירה.

לפי תוס' (ד"ה אין) בשם ר"ת - מותר לפי ב"ה אפי' בדברים מחוברין ואפי' בתוך התחום. (האם אפי' בבית ישראל... משמע שמותר לר"ת ולר"י אסור]. [עכ"פ בקבלנות... אבל בשכיר יום...].

ולפי התוס' (שם) בשם ר"י - לב"ה מותר רק בעורות תלושין והנכרי עושה המלאכה בביתו, דלא מיפרסמא מילתא, ולא יודעים שהוא של ישראל, ובמחובר דהוי ברשות ישראל אסור. (המהרש"א כותב: שזהו לאו דוקא, דכל שהוי מחובר אסור אפי' בביתו של נכרי, כיון דמיפרסמא מילתא], **ואם זה מחוץ לתחום מותר אפי' במחובר, ודוקא בקבלנות אבל בשכיר יום אסור.** (האם לת"ק דרשב"א... מותר בשכיר יום אינו יהודי בתוך התחום בתלוש).

צ.א. האם ובאיזה תנאי מותר ליתן לנכרי לעשות מלאכה בקבלנות או לקחתו בשכירות יום לכך, ויתכן ויעשה בשבת: א. לבנות בית. ב. להשכיר שדה לנכרי. ג. לתקן נעלים, ומדוע? יז:

תשובה:

לפי ב"ש - אסור בכל מקרה ואפי' בקבלנות, כמו שאין נותנים עורות לעבדן. (הטעם עיין בתשו' הקודמת).

תוס' (ד"ה אין) כותבים: שלפי ב"ה האופנים והדינים הם כדלהלן: ודוקא כשקצץ תשלום, כי אם כשלא קצץ גם לב"ה אסור כדלקמן תשו' קג דין 2.

א. לתת לנכרי לבנות בית

לפי התוס' (ד"ה אין) בשם ר"ת - בקבלנות מותר, וכן פסק להלכה, תוס' מוסיפים: שר"ת כשבנה את ביתו לא סמך על תשובתו ולא רצה להתיר.

ולפי התוס' (שם) בשם ר"י - אסור, דהרואה אומר "שכיר יום הוא, ושהיהודי ציוהו לעשות בשבת", ושאסור רק בתוך התחום, [אפי' בביתו של הנכרי - עיין מהרש"א], משום שמיפרסמא מילתא, אבל מחוץ לתחום שלא מיפרסמא מילתא מותר.

ב. להשכיר שדה לנכרי [באריסות]

לפי רשב"ג (בגמ' בע"ז) - מותר, דאריס באריסותיה קעביד, והלכה כמותו.

ולפי רבי שמעון בן אלעזר (בגמ' שם) - אסור.

ר"ת כותב: שהלכה כרשב"ג דסתם מתניתין כוותיה, וכן כותבים התו"י שאפי' לשיטת ר"י האוסר ליתן לנכרי בקבלנות לבנות בית, בשדה מודה הוא שמותר, הואיל ורגילות ליתן שדה באריסות.

ג. ליתן לנכרי לעשות אומנות בתלוש

1. אם הנכרי עושה האומנות בתוך ביתו של היהודי - אסור אפי' כשעושה בקבלנות.

2. אם עושה בתוך ביתו של הנכרי בקבלנות - מותר אפי' באותו עיר, אבל בשכיר יום אסור אפי' בעיר אחרת.

התו"י כותב: כשנותן נעלים בקבלנות, 1. לא יאמר בפירוש "שיתקן בשבת", אלא יאמר "תעשה לכשתרצה". 2. אם הנכרי הביא לו את הנעלים בשבת או כלים שכבסן ויודע שכבסן בשבת אסור לו ללבושן בו ביום, כדין נכרי שהדליק נר בשביל ישראל שאסור להשתמש לאורה.

צ.ב. האם יש איסור שביתת כלים? יח:

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-02 05276-123000

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

תשובה :

בברייתא (דף יח.) איתא:

1. **פותקין מים לגינה ערב שבת עם השיכה**, ומתמלאת והולכת כל היום כולו. (זהו גם לב"ש).
2. **מניחין מוגמר תחת הכלים בערב שבת**, ומתגמרין והולכין כל היום כולו.
- זהו רק לפי ב"ה, אבל לפי ב"ש מותר רק אם המוגמר והגפרית מונחים בקרקע ולא בכלי.
3. **מניחין בערב שבת גפרית תחת הכלים**, ומתגפרין והולכין כל השבת כולה.
- זהו לפי ב"ה, אבל לפי ב"ש זהו כמו בדין הקודם.
4. **מניחין קילור על גבי העין ואיספלנית על גבי מכה** ומתרפאת והולכת כל היום כולו.

תוס' (ד"ה ומתרפאת) כותבים: שקמ"ל שמותר עם השיכה אף שמניח בעין לרפואה, ובשבת אסור משום שחיקת סממנים, אבל באדם בריא שאינו מניח בעין לרפואה אלא תחת העין לתענוג מותר אף בשבת, כיון שאין חשש של שחיקת סממנים.

5. **אין מניחין חיטין לתוך הריחיים של מים אלא בכדי שיטחנו מבעוד יום**. רש"י (ד"ה בריחיים) מפרש: וכ"ש בריחיים של יד ושל חמור, דאדם מצווה של שביתת בהמתו.

לפי רבה - הברייתא האוסרת ריחיים זהו משום ששמעת קול, ויכול לילך אפי' כב"ה. רש"י מפרש: ואוושא מילתא בשבת ואיכא זילותא, ומפרשים התוס' (ד"ה ולימא): 1. רבה סובר שטעם ב"ש במשנתנו לאסור לא משום שביתת כלים, אלא משום גזירה כמבואר בגמ' [דף יט. הגביע הכסף על תוד"ה והשתא, כותב: שלדעת ר"ת הפוסק כרב יוסף, טעמא דב"ש במשנתנו לא משום גזירה אלא משום שביתת כלים, וממילא אין הלכה כסתמא דגמ' לקמן המפרשת שטעמא דב"ש משום גזירה]. 2. הברייתא של שביתת כלים היא כב"ש והם אוסרים רק כשעשה בשבת מעשה, ומצודות דמתניתין בלחי וקוקרי שאין מעשה. [ולפי"ז מה שבמשנתנו אוסרים משום גזירה, זהו משום שמדובר כשאינן מעשה - מהרש"א בתוד"ה ולימא]. 3. לב"ה אין איסור שביתת כלים אף כשקעביד מעשה.

לפי הבנתו הראשונה של רב יוסף - תנא דהברייתא שמתיר באופנים הנ"ל, בהכרח שסובר כבית הלל המתירין, ומה שבריחיים אסור, זהו ולא משום איסור השמעת קול כמבואר בתוס' ד"ה ולימא אלא משום שסובר שלב"ה איסור שביתת כלים מדאורייתא, דכתיב "ובכל אשר אמרתי תשמרו" לרבות שביתת כלים. ורק בריחיים אסור, הואיל ונעשה בשבת מעשה, משא"כ בארבעת האופנים הראשונים שאין בשבת מעשה אין איסור שביתת כלים. ובאונן של פשתן ובמצודות שב"ה מתירין במשנתנו זהו רק כשאינן בשבת מעשה, כמבואר בתשו' קודמת אופנים 4, 3. וכל שאסור משום שביתת כלים, אסור לא רק בערב שבת אלא גם ברביעי חמישי כמבואר בתוס' דף יח: ד"ה ולא].

ולפי מסקנת רב יוסף - הפירוש בברייתא כמו שרוב אושעיא בשם רב אסי מפרשו, דהיינו שהברייתא היא כבית שמאי, וב"ש אוסרים בין כשיש בשבת מעשה ובין כשאינן בשבת מעשה, ומודים: 1. במוגמר ובגפרית באופן שהמוגמר והגפרית מונחים בארץ ולא בבגדים. 2. בנר הדולק, בקדירה שעל גבי כירה, ובשיפוד המונח בתנור, מפני שאפקורי מפקר לכלים. ומפרש רש"י (ד"ה בדמפקר): ושוב אינו מצווה על שביתתן. ולפי"ז: לבית הלל מותר אף כשנעשה בשבת מעשה, ואף בריחיים מותר, כיון שלא חיישי להשמעת קול.

תוס' (ד"ה ולימא) כותבים: שרב יוסף סבר שב"ש סברי שאיסור שביתת כלים יש גם בדבר שלא נעשה מעשה, ומה שלא אוסרים קורות בית הבוד, זהו משום שאתי ממילא יותר מהשאר.

שיטת ר"ת והתוס' להלכה

לפי התוס' (ד"ה והשתא) בשם ר"ת - העיקר הוא כפירושו של רב יוסף שמעמיד את הברייתא כב"ש, ומפני שרב אושעיא קאי כוותיה דרב יוסף, ולפי"ז: 1. קיי"ל כבית הלל שלא אוסרים משום שביתת כלים אפי' היכא קעביד מעשה. 2. לא חוששין להשמעת קול.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-02 05276-123000

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

ולפי התוס' ובתבנים שכן פוסק הר"ח - להלכה יש לפסוק כשיטת כרבה הנ"ל החושש להשמעת קול, מפני שיכולים לפרש שרב אושעיא מעמיד את הברייתא כב"ה וכפירושו של רבה שריחיים אסור משום השמעת קול, ולית להו שביבת כלים דאורייתא, ולפי"ז [דין זה... לכאורה לשתי השיטות שבתוס'] מותר להשאל כלים לנכרי ואין לחוש במה שיעשה בו הנכרי מלאכה. אבל בהמתו אסור להשאל, דשביבת בהמתו עליו דאורייתא. ומוסיפים תוס' (ד"ה דמפקרא): שאין לסמוך על זה להשכיר סוס ולהפקיר, דרק בגיגית נר וקדירה אמרינן אפקורי מפקר, משום שא"א בענין אחר, ועוד שאין הדבר מפורסם משא"כ בסוס.

לסיכום:

לפי רב אושעיא - לב"ש יש שביבת כלים אפי' כשלא קעביד מעשה, ולב"ה מותר אפי' כשקעביד מעשה.
לפי רב יוסף בהו"א - לב"ש יש שביבת כלים אפי' כשלא קעביד מעשה, ולב"ה אסור רק כשקעביד מעה
ולפי רבה - תוס' כותבים: שלב"ש אסור רק כשקעביד מעשה, ולב"ה מותר אפי' כשקעביד מעשה.

צג. האם הפקר מהני גם כשמפקירו לא בפני אחרים? דף יח:

תשובה:

תוס' (ד"ה דמפקרא) מביאים: שהפקר צריך להיות בפני ג', וכאן בסוגיין שלב"ש מותר להניח שעורים בגיגית, נר דולק, קדירה על גבי כירה, ושפוד המונח בתנור משום "שאפקורי מפקר להו", מהני גם בלא ג', כי מסתמא מפקר להו. וז"ל התוס' בב"מ דף 2: ד"ה אפקריה: אע"ג דליכא ג', התם אגן סהדי דמפקר להו בליבו שלא יעשה איסור שביבת כלים.

צד. אלו קדירות מותר להשים על האש בערב שבת עם חשיכה ולהשהותם, ומדוע? דף יח:

תשובה:

לפי ב"ש - באופנים שמותר, מותר רק אם מפקר ליה אפקורי, ולפי ב"ה האופנים והדינים הם כדלהלן:

1. בעקורה וטוחה - אין שייך להגיס, ולכן מותר לכתחילה להשהותה מבעוד יום עם חשיכה, אבל לא עקורים ולא טוחים אסורים שמא יגיס.
 2. עססיות ותורמסין או חבית מים - אסורין להניח בתנור עם חשיכה, [לכאורה דוקא כשלא עקורים ולא טוחים], ואם נתנן, למוצאי שבת אסורין בכדי שיעשו, רש"י (ד"ה האי) מפרש: בעססיות ותורמסין אסור מפני שאין כל הלילה והיום די להם, ולכן יש חשש שיחתה בבקר. תוס' (ד"ה לא ימלא) כותבים: שבחבית אף שיש שהות ביום הרבה להתחמם, מ"מ חיישינן שמא יצטנן, לפי שרגילין לחמם באש יפה ויהא צריך לחתות. [המהרש"א על תוס' ד"ה התם, כותב: שלפי רב אשי האוסר רק בבשרא אגומרא. צ"ל שבחבית מים אסור רק כשהתנור פתוח, או יעמידנו כב"ש ומשום שביבת כלים].
 3. קדירה חייטא - כיון שלא ראוי לאכילה בלילה, לכן מותר לכתחילה להשהותה מבעוד יום עם חשיכה. רש"י (ד"ה האי) מפרש: דללילה אין מועיל חיתוי, ולבוקר אין חשש שיחתה, הואיל ויש לו שהות כל הלילה שיתבשל.
 4. קדירה שמבושלת כל צרכה - מותר, שהרי לא יבוא לחתות.
 5. קדירה מבושלת ולא מבושלת - אסור, שמא יחתה עבור הלילה, ואם השליך לתוכה עצם חי מותר, דגילה דעתו שלא יאכלנה בלילה.
- תוס' (ד"ה בשיל) כותבים: "מבושלת ולא מבושלת" היינו שלא הוי כמאכל בן דורסאי, דאי כמאכל בן דורסאי מותר להשהותה על גבי כירה אע"פ שאינה גרופה ואינה קטומה.

צה. איזה בשר מותר לצלות בתנור בערב שבת עם חשיכה, איזה בשר אסור לצלות, ומדוע? דף יח:

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

תשובה :

לפי ב"ש - עיין בתשובה הקודמת, ולפי ב"ה - הדינים כדלהלן:

1. **בשרא דגדיא ושריק** [סתם] - **פי התנור** - מותר, דכיון שלא לבשר שיכנס רוח לתנור, לא יבוא לחתות, ואיכא תרתי לטיבותא.

2. **בשרא דברחא** [איל גדול שלא קשיא לבשר זיקא] **ולא שריק**

לפי הלשון הראשון בגמ' - לכו"ע אסור, מחשש שיחתה, כיון שכניסת רוח לא מזיקה לבשר, ואיכא תרתי לריעותא, תוס' (ד"ה האי) כותבים בשם הבה"ג: דסוגיא זו מדברת בצלי דראוי לאוכלה בלילה ולכן אסור משום שיחתה.

ולפי הלשון השני בגמ' - לרב אשי מותר, ולרב ירמיה מדפתי אסור. תוס' (ד"ה התם) פוסקים לא כרב אשי, אלא כל שלא מזיק הרוח אסור.

3. **בשרא דגדיא ולא שריק, דברחא ושריק** [דאיכא חדא לריעותא וחדא לטיבותא]

לפי הלשון הראשון בגמ' - לרב אשי מותר, ולרב ירמיה מדפתי אסור.

ולפי הלשון השני בגמ' - מותר. והגמ' לקמן דף כ. אומרת: שוהו רק בגדיא דלא שריק ובשרא דמינתח, אבל אם לא מינתח אסור, וכותבים התוס' בסוגיין ד"ה התם: שלפי רב אשי - גם כשלא מינתח מותר.

4. **בבשרא אגומרא** [פי' בשר על גחלים מחוץ לתנור] - לכו"ע אסור, רש"י (ד"ה בבשרא) מפרש: שזהו מפני שאינו בתנור, ואפי' כיסוי ליכא ומוכן להפוך בו ולחתות.

5. **קרא חייא** - רבינא אומר שמותר, הואיל וקשה לו הרוח, כבשרא דגדיא דמי הנ"ל דין 1.

צו. על איזה צקר מתכוונת המשנה "עם תשיכה אין לולין צקר כלל וצינה אללא כדי שילולו מצעוד יוס", ומדוע?
דף יח: יט:

תשובה :

תוס' (ד"ה התם) כותבים:

שלפי הלשון הראשון בגמ' - לרב אשי [הנ"ל תשו' קודמת דין 3] האיסור רק בבשר דברחא ולא שריק, [שהוי תרתי לריעותא כנ"ל תשו' קודמת דין 2]. ולרב ירמיה מדפתי האיסור גם בברחא ושריק וגדיא ולא שריק [שיש חדא לריעותא].

ולפי הלשון השני בגמ' - האיסור רק בבשרא אגומרא. רש"י (ד"ה בבשרא) מפרש: הואיל ואינו בתנור דאפי' כיסוי ליכא ומוכן להפוך בו ולחתות.

צז. האם מותר עם תשיכה ליתן פת בתנור, ומדוע?
דף יח: יט:

תשובה :

תוס' (ד"ה התם) מביאים את המשנה (לקמן דף יט:): שאין ליתן אלא כדי שיקרמו וכו', [עיי"ש את מחלוקת התנאים במשנה, מובאים לקמן תשו' רכד], וכותבים:

1. **אם התנור פתוח** - לכו"ע אסור, כיון שהוי כמו בשרא אגומרא, המבואר לעיל תשובה צו דין 4.

2. **אם התנור לא שריק** - הוי כדין ברחא ולא שריק המבואר לעיל שם דין 2, שלפי הלשון הראשון לכו"ע אסור, וללשון השני לרב אשי מותר ולרבי ירמיה מדפתי אסור, ותוס' פוסקים שאסור.

צח. האם אדם מותר לו למכור חפצו לנכרי, להשאילו, להלוותו וליתן לו מתנה, ומדוע?
דף יח:

תשובה :

לפי ב"ש - לא ימכור אדם חפצו לנכרי ולא ישאילנו ולא ילונו ולא יתן לו במתנה אלא כדי שיגיע הנכרי

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאילן לאחרים

כל הזכויות משויירות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

לביתו מבעוד יום. רש"י (ד"ה אלא) מפרש: שזהו משום דמיחלף בשלוחו. תוס' (ד"ה ולא) מוסיפים: שדברי רש"י הם רק בכלים שאין בהם משום שביתת כלים, דבכלים האסורים משום שביתת כלים אסור אפי' ברביעי ובחמישי.

לפי בית הלל - מותר רק אם יגיע לבית הסמוך לחומה. רש"י מפרש: של עיר אחרת שהנכרי דר שם, שהרי יכול להניח שם.

לפי תנא דהברייתא אליבא דר"ע - מותר גם אם יש זמן שיצא מפתח ביתו של היהודי.

ולפי רבי יוסי בר יהודה - דברי רבי עקיבא הן הן דברי ב"ה, ובא רק לפרשם ולא לחלוק עליהם. ומפרש רש"י: אלא בא לחלוק עם ת"ק בסברא דב"ה.

צט. האם מותר לאדם למכור חמצו לנכרי לפני הפסח, ומדוע? דף יח:

תשובה:

לפי ב"ש - מותר רק אם יודע שהחמץ יכלה קודם הפסח.

לפי ב"ה - כל זמן שמותר לאוכלו מותר למכרו.

ולפי רבי יהודה - כותח הבבלי וכל מיני כותח אסור למכור לנכרי ל' יום קודם הפסח. [לפי רש"י מסכת פסחים דף כא: ד"ה שלשים - רבי יהודה טובר כב"ש, ולפי התוס' שם ד"ה רבי בשם ר"ת - רבי יהודה טובר כב"ה, וסובר שאסור בכותח, משום ששם בעליו עליו ויסברו שהיהודי מכר לנכרי בפסח על ידי נכרי או שיסברו שהיהודי מכר בפסח].

ק. האם מותר ליתן מזונות לפני הכלב ולפני הנכרי כשנת או כערב שבת, ומדוע? דף יט:

תשובה:

הגמ' אומרת: שמותר ליתן מזונות לפני הכלב ולפני הנכרי, אף שהכלב נטלו לצאת עם המזונות לרה"ר, אין נזקקין להם.

תוס' (ד"ה נותנין) כותבים: 1. שמותר ליתן להם בשבת אפי' לפי ב"ש, משום שהרגילות לאוכלם מיד. 2. דוקא מזונות אבל שאר חפצים אסור אפי' לב"ה, דלא שרי ב"ה ליתן כלים לנכרי אלא רק בערב שבת אבל בשבת אסור, ושכל הטעם שכאן מותר לתת מזונות לנכרי זהו משום דרכי שלום.

קא. האם מותר ביו"ט או כשנת לשלוח תרופה לנכרי שחלה, ומדוע? דף יט:

תשובה:

התוס' ישנים כותבים: מעשה אירע ביו"ט, שנכרי חולה שלח ליהודי שישלח לו תרופה, והנכרי היה מוחזק בעיר, ורבינו שמחה התיר זאת לשלוח על ידי נכרי משום דרכי שלום. [האם בכל מקרה אפי' שלא אליהם ולא מוחזק]. ושלח"ר יצחק נראה שה"ה שמותר בשבת אם הנכרי הוא אלם, וזהו לדידן דלית לן השתא רשות הרבים דאורייתא.

קב. האם מותר להשכיר או להשאיל כלים לנכרי, בערב שבת או ביום ד' וה', ומדוע? דף יט:

תשובה:

1. **בערב שבת להשכיר כלים לנכרי** [עכ"פ כשאין בהם משום שביתת כלים כחלוק וכיוצא ב - תוד"ה לא] - אסור להשכיר, רש"י (ד"ה לא) מפרש: דכיון שמשכיר לעשות בהם מלאכה בערב שבת נראה שמשכירו לו לצורך שבת. ותוס' (ד"ה לא) כותבים: 1. שנראה כנוטל שכר שבת. 2. אסור גם אם משכירו יחד לחודש או לשבוע.

2. **להשכיר כלים לנכרי ביום ד' וה' עד אחרי שבת - מותר**, [עכ"פ בכלים שאין בהם שביתת כלים], תוס' (שם) כותבים: שמותר דוקא אם משכירו יחד לחודש או לשבוע, אבל אם משכירו לימים, אסור בכל מקרה.

3. **להשאיל כלים לנכרי - התוס' (שם) כותבים: שמותר**. [עכ"פ בכלים שאין בהם שביתת שבת].

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות וממורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

4. להשכיר או להשאיל לנכרי כלים שיש בהם שבת כלים - הדין תלוי במחלוקת אם שבת כלים דאורייתא, עיין במה שכתבנו לעיל תשו' צב.

קג. האם מותר לשלוח אגרת ע"י נכרי: 1. בערב שבת. 2. באמצע השבוע, ומדוע? דף יט.

תשובה:

1. אם קצץ לנכרי דמים

לפי ב"ה [ור"ע] - מותר לשלוח אפי' בערב שבת עם חשיכה, ואפי' אין שהות ביום שיוכל להגיע לבית הסמוך לחומה, ולכאורה לפי ת"ק דר"ע צריך כדי שיגיע לבית הסמוך לחומה, דכיון שקצץ לו דמים, אדעתיה דנפשיה קעביד. ובלבד שלא יאמר לו שילך בשבת - שר"ע אר"ח סי' רמז סע"א. וכן אסור באם מצוה את הנכרי שיגמור את השליחות ביום א' וב' ויודע שלא יגיע לשם אם לא ילך בשבת - מ"ב שם ס"ק ד'.

ולפי ב"ש [כמבואר ברש"י ד"ה אלא] - מותר רק אם יגיע לבית הדואר לפני החשיכה.

2. לשלוח אגרת בערב שבת באופן שלא קצץ לנכרי דמים ולא קביע בי דאר [פירוש איש ידוע שכל כתב איליו יובל, והוא משלחו למי ששלוח אליו] - אפי' ב"ה מודים שאסור לשלוח, אפי' יש שהות ביום שיוכל להגיע לבית הסמוך לחומה. ומפרש רש"י (ד"ה שכחא): שהרי אם לא ימצאנו יהא צריך לילך אחריו בשבת.

3. כבדין הקודם לשלוח ביום ה' או קודם לכן - בברייתא מבואר שמשלחין. וכן פוסקים הרא"ש והר"ן, ופירשה הר"ן. דמותר מפני שאינו מקפיד עמו מתי ילך, הרמ"א בשו"ע שם מביאם, ומסיים, ויש לסמוך עליהו אם צריכים לכך.

4. אם לא קצץ וקביע בי דאר

לפי ב"ה [ור"ע] - מותר, והוא שיהא שהות ביום כדי שיוכל להגיע לבית הסמוך לחומה.

ולפי ב"ש - מותר רק אם יש שהות ביום כדי שיגיע הנכרי לבית הדואר.

קד. באלו אופנים אסור להפליג בספינה פחות מג' ימים קודם השבת, באלו מותר, ומדוע? דף יט.

תשובה:

1. הפלגה לדבר הרשות - אין מפליגין בספינה פחות מג' ימים קודם השבת. [ויותר מג' ימים מותר אפי' לא פסק עמו לשבות, כן משמע מהמ"ב סי' רמז ס"ק ...].

תוס' (ד"ה אין) כותבים: דאסור להפליג אפי' תוך התחום משום שט.

2. לדבר מצוה - מותר אפי' בערב שבת.

לפי רבי - צריך לפסוק עם הנכרי לשבות, ואם אח"כ לא שבת אין בכך כלום.

ולפי רשב"ג - אינו צריך לפסוק עמו.

3. הפלגה מצור לצידון שזה דרך מועט - מותר אפי' בערב שבת ואפי' לדבר הרשות. רש"י (ד"ה ומצור) מפרש: שאין אלא מהלך יום אחד, ובער"ש היה שם יום השוק. [הביה"ל סי' רמז ד"ה שאין, בשם הא"ר: כותב שה"ה אם יש ביניהם שני ימים, מותר ביום חמישי].

קה. האם מותר לצור על עיר של נכרים קודם השבת? דף יט.

תשובה:

אין צרין על עיירות של נכרים פחות מג' ימים קודם השבת, ואם התחילו אין מפסיקין.

קו. האם מותר עם חשיכה לטעון קורת בית הבת ועיגולי הגת, ומדוע? דף יח. יט.

תשובה: ...לבדוק שוב

במשנה מבואר: שווין אלו ואלו שטוענים קורת בית הבת ועיגולי הגת, הגמ' (בדף יט.) מפרשת: שב"ש גזרו

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

רק בדברים שאם עושים בשבת חייב חטאת, אבל קורת בית הבד ועיגולי הגת שאם עושה אותם בשבת אינו חייב חטאת לא גזרו בהם רבנן, רש"י (במשנה) מפרש: דאין נותנין קורה על זיתים עד שטוחנן תחילה בריחיים וכן ענבים דורכין אותם תחילה ברגל, ובלאו קורה נמי משקה נפיק ממילא, [וע"ע במש"כ לעיל תשר' רג בהערה שבדין 5. ...לא מצאתי רג...וכן עיין בבעל המאור ברישב"א ובר"ן].

לפי רבי יוסי ברבי הנינא - תנא דמשנתינו הסובר שאין בזה איסור חטאת, [ולכן ב"ש מודים לב"ה שמותר עם חשיכה], הוא רבי ישמעאל הסובר: שום, בוסר ומלילות שריסקן מבעוד יום יגמור משתחשך. ורבי עקיבא אומר: לא יגמור. ופירש"י (ד"ה יגמור): לרבי ישמעאל מותר לכתחילה, [וכיון שמותר לגמור מודים ב"ש שמותר להטענם עם חשיכה]. בבואור מחלוקתם נחלקו רש"י ותוס', תוכן מחלוקתם הוא כדלהלן (יותר באריכות עיין תשובה הבאה):

לפי רש"י - רבי ישמעאל כב"ה שאין להם איסור שביתת כלים, ור"ע כב"ש.

לפי תוס' (ד"ה רבי) בשם ר"י - רבי ישמעאל ור"ע סוברים כב"ה שאין איסור שביתת כלים, אלא שר"ע אוסר משום גזירת משקין שזבו, ולפי הועו"ל בתוס' - מחלוקתם אם מותר לגמור "בידים" משתחשך, שלר"ע אסור.

ולפי רבי אלעזר [בן פדת שהוא אמורא - רש"י] - תנא דמשנתינו הוא רבי אלעזר [בן שמוע - רש"י], המתיר לאכול חלות דבש [שאינם מחוסרי דיכה], שריסקן בערב שבת ויצאו מעצמן, ולכן עם חשיכה מותר להשימם אפי' לפי ב"ש, ות"ק חולק עליו ואוסר לאותו שבת באכילה, אבל א"א לומר שתנא דמשנתנו הוא רבי ישמעאל, שהרי רבי יוחנן אומר שרבי ישמעאל מתיר רק במחוסרי שחיקה [שהוא השלב השלישי], ושבמחוסרי דיכה [שהוא השלב השני] מודה רבי ישמעאל שאסור, ולשיטתו אסור לטעון קורות בית הבד ועיגולי הגת שהן מחוסרי דיכה.

הגמ' מסיימת: הורה רבי יוסי בר חנינא כרבי ישמעאל. [הבעל המאור מפרש: שהיינו שרבי יוסי בר חנינא חולק על רבי יוחנן. ולשיטתו סובר רבי ישמעאל שמותר לגמור את הסחיטה אפי' אם רק השלב הראשון שהוא הריסוק נעשה קודם השבת... ועיין במלחמות].

קז. מה דין של שום בוסר ומלילות שריסקן מבעוד יום, ומדוע?

יט. יט.

תשובה:

הגמ' מביאה: שלפי רבי ישמעאל יגמור משתחשך, ולפי ר"ע לא יגמור.

לפי רש"י (ד"ה לא יגמור) - לר"ע אסור להניח עם חשיכה פירות מרוסקים תחת הקורה, ובדיעבד אם בשבת זב משקה, המשקה אסור באכילה. [תוס' ד"ה רבי מקשים: שלפי"ז ר"ע כב"ש האוסרים שביתת כלים ולא כב"ה, ועיין במהרש"א].

לפי התוס' (ד"ה רבי) בשם ר"י - גם לפי רבי עקיבא מותר להניח את הקורה מערב שבת, [דהיינו כב"ה הסוברים: שאין איסור שביתת כלים], אלא שר"ע סובר שהמשקים שזבו בשבת אסורים באכילה אף שנעשה ממילא, משום גזירת משקין שזבו, ואסורים אפי' לב"ה כדין שאר משקין שזבו.

ולפי התוס' בועו"ל - רבי ישמעאל מתיר משתחשך אף לסחוט בידים את השום, הבוסר, והמלילות המרוסקין אם הם אינם מחוסרים דיכה, [שלשה שלבים יש בהוצאת משקה: 1. ריסקו. 2. דיכה. כתישה. 3. שחיקה], ולא גזר אינם מחוסרים דיכה אטו מחוסרים, וא"כ בהכרח שסובר שבמחוסרים דיכה [שהוא השלב השני] לא חייב, ולפי"ז: 1. רבי יוסי בר חנינא בתחילת הסוגיא מפרש שמשנתנו כרבי ישמעאל שמותר עם חשיכה, אבל לפי ר"ע שאסור בשבת אף כשאין מחוסרים דיכה, א"כ אסור לב"ש עם חשיכה. [מרש"י משמע שבידים לכו"ע אסור]. 2. בתר הכי קאמר [רבי יוחנן] שלרבי ישמעאל במחוסרי דיכה מיחייב, וא"כ משנתנו לא כרבי ישמעאל. [לפי בעל המאור - רבי יוסי בר חנינא חולק על רבי יוחנן בזה, וס"ל שלרבי ישמעאל פטור גם במחוסרי דיכה, ועיין במלחמות].

קח. משקין טיאלו מהפירות מעלמס, האם מותרין?

דף יט.

תשובה:

בתוס' (ד"ה השום) מבואר:

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 02-5822919-02-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

1. בתותים ורימונים כשיצאו מעצמם

לפי רבי יהודה (במשנה לקמן דף קמג:) - אם כנסן לאוכלין היוצא מהם מותר.

ולפי חכמים - אסור, כיון שהם פירות בני סחיטה.

2. בשאר פירות כעוזרדין ופגעין

לפי תירוץ הראשון של התוס' - חכמים מודים שמותר, כיון שהם לאו בני סחיטה.

לפי תירוץ השני - לדעת חכמים רק סחיטה גמורה אסורה, הואיל ואחשבינהו, אבל סחיטה למיתוק בעלמא מותר.

3. שום, בוסר ומלילות שריסקן

לפי התירוץ הראשון בתוס' - הוי כתותים ורימונים שנחלקו בזה התנאים הנ"ל דין 1.

קט. חלות דבש או זיתים וענבים שריסקן בערב שבת ויצאו מעצמן, האם מותרין, ומדוע: דף יט:

תשובה:

1. חלות דבש

לפי רבי אלעזר בן שמוע - מותרין באכילה אף בשבת.

ולפי ת"ק - אסורין באכילה באותו שבת, דגזרינן שמא יסחוט בשבת.

2. זיתים וענבים

לפי ת"ק - אסורין.

לפי רבי אלעזר בן שמוע ורבי שמועון - מותרים. הקודם.

ולפי רבי יוסי בר חנינא - אף לר"א בן שמוע אסור, הואיל ומעיקרא אוכל והשתא משקה, משא"כ בחלות דבש שמעיקרא אוכל והשתא אוכל, ולא שמיע ליה הברייתא הכותבת שלר"א בן שמוע מותר.

קי. האם מותר לטלטל: א. שמן הנשאר בזויות הבד תחת הטעינה. ב. את השמן שזב באופן שטען בית הבד מבעוד יום:

תשובה:

הגמ' אומרת: שמן הבדדין, לרב אסור ולשמואל מותר, בפירוש שמן הבדדין נחלקו רש"י ותוס', וכדלהלן:

א. שמן הנשאר בזויות בית הבד

לפי רש"י (ד"ה שמן) - בזה נחלקו רב שמואל חולקים, שלפי רב אסור מדין מוקצה, ולשמואל אין איסור מוקצה.

ולפי תוס' (ד"ה שמן) - בזה לכו"ע מותר, דלמה השמן יהיה מוקצה.

ב. מען בית הבד מבעוד יום וזב שמן לענין מילטולו

תוס' (שם) מפרשים: שבזה המחלוקת, שלרב אסור משום מוקצה דהוי "נולד" גמור, דמחמת קורות והעיגול שעליו לא היה ראוי בין השמשות לאכילה, אע"ג שע"מ כן הניחו, ולשמואל מותר. תוס' (ד"ה שמואל) מוסיפים: ששמואל שהתיר, על עצמו היה מחמיר. [דעת רש"י בבידן התוס' לא איתפריש].

קיא. האם מותר לטלטל מוקצה, האם מוקלטה מחמת מילוח תמור יותר ממוקלטה מחמת איסור או להיפך? דף יט:

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

תשובה :

הגמ' בסוגייתנו מביאה: שבכרכי דזוזי רב פוסק כרבי יהודה שאסור, ושמואל כרבי שמעון שמותר, תוס' (ד"ה הנז) כותבים כדלהלן:

לפי רבי יהודה - כל מוקצה אסור.

לפי רבי שמעיז - כל מוקצה מותר וכן פוסק שמואל.

לפי רבי מאיר - מוקצה מחמת איסור אסור, אבל המוקצה מחמת מיאוס מותר.

ולפי רב - **במוקצה לטילטול** [באיסור מוקצה לענין טילטול - רש"י שם] **בדבר שאינו מאוס** - מותר כרבי שמעון, אבל **במוקצה לאכילה** [באיסור מוקצה לענין אכילה - רש"י דף קכח.] **או במוקצה לטילטול בדבר מאוס ככרכי דזוזי** - רב מודה שאסור לטלטל, **וכן בנבילה שנתנבלה בשבת** - רב אוסר לטלטל, כיון שהוי מוקצה מחמת איסור וחמור ממוקצה מחמת אכילה.

קיב. באיזה אופן מותר להציל מפני הדליקה, באיזה אסור, ובאיזה מחלוקת? יט:

תשובה :

1. **להציל בסל אחד מאה סעודות** - לכו"ע מותר.

2. **להציל אוכלין בכמה כלים מונחים בסל אחד**

לפי רש"י (ד"ה וחד) - בזה המחלוקת בין שני התלמידים שבסוגיין.

ולפי תוס' (ד"ה וחד) - לכו"ע מותר, שהרי הגמ' לקמן מסתפקת בזה ופושטת שמותר.

3. **להציל בד' וה' מאני להציל לחזור ולהציל** - לתוס' בזה המחלוקת בסוגיין, שלחד מותר להציל באותו חצר, ולשני אסור.

קיג. האם מותר לצלות בשר בצל וביצה, ומדוע? דף יט: כ.

תשובה :

אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום, דהיינו כמאכל בן דורסאי, ומותר לשלשל את הפסח בתנור, ודהיינו בערב פסח שחל להיות בשבת, משום שבני חבורה זריזין הן, ולכן מותר אפי' בבשר שלא מינתח, אך עיין במש"כ לעיל תשו' צה, צו.

קיד. האם מותר עם תשיכה ליתן פת בתנור, ומדוע? דף יט: כ.

תשובה :

לפי ת"ק - אין נותנין אלא כדי שיקרמו פניה מבעוד יום.

ולפי רבי אליעזר - כדי שיקרום התחתון שלה, המודבקין בתנור.

לפי רש"י (דף כ. ד"ה מדובקים) - חומר הוא, דפנים שכלפי האור ממהרים לקרום. ולפי שיטתו מסקנת הגמ' שחכמים מקילים "עד כדי שיקרמו פניה" היינו אחת מפניה או עליון או תחתון.

ולפי תוס' (ד"ה איבעיא) בשם הירושלמי - רבי אלעזר בא להקל, ומודה בלחם הפנים שבעינן קרימה מעליא...למה, אך עיין במש"כ לעיל תשובה רח.

קטו. האם מותר עם חשיכה להאחז אש: א. בהרבה עצים. ב. בעץ יחידי? כ. כ:

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276-123000

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

תשובה :

א. להאחיז אש בהרבה עצים1. **במדורת בית המוקד** - מותר, משום שכהנים זריזין הן, ולא יבואו לחתות.2. **במדורה שבגבולין** [חוץ למקדש]

לפי רב - כדי שתאחוז האש ברובו, ברוב של כל אחד ואחד. ולפי שמואל - ברוב המדורה עד כדי שתהא שלהבת עולה מאליה ולא ע"י דבר אחר.

3. **במדורת פחמין** - רבי יהודה אומר: בכל שהוא, רש"י מפרש: דאין צריך להאחיז בהן האור אלא כל שהוא, משום שאין חשש שיחתה.4. **במדורת קנים**

לפי רב הונא - א"צ רוב, ואם אגדן [פי' קשרן] צריכים רוב, רש"י מפרש: לפי שאין השלהבת יכולה להכנס ביניהם.

ולפי רב הסדא - להיפך כשלא אגדן צריכין רוב, כיון שמתפזרין, אבל כשאגדן לא צריכין רוב.

5. **במדורת גרעינים של תמרה**

לפי רב הונא - א"צ רוב, ואם נתנן בחותלות צריכים רוב.

לפי רב הסדא - להיפך, כשלא נתנן בחותלות מתפזרין וצריכים רוב, ואם נתנן בחותלות לא מתפזרין ולכן לא צריכים רוב.

ב. **להאחיז אש בעין יחידי**

לפי ר' חייא (בברייתא) ובן סובר רב - עד שיכנס האור ברוב עוביו. רש"י מפרש: בתוך עוביו עד רובו.

לפי רבי יהודה בן בתירא, ובן לפי האמרי ליה - עד שיכנס האור ברוב הקיפו משני צדדין.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-02 123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד